

This is the **published version** of the bachelor thesis:

Bosch Balliu, Gemma; Aguilar-Amat, Anna, dir. Aspectes sexistes en la fraseologia sobre la dona : estudi diacrònic de refranys del diccionari bilingüe català-castellà de Jaume Àngel Saura (1886). 2017. (1202 Grau en Traducció i Interpretació)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/189501>

under the terms of the ^{IN} COPYRIGHT license

FACULTAT DE TRADUCCIÓ I D'INTERPRETACIÓ

GRAU DE TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

TREBALL DE FI DE GRAU

Curs 2016-2017

**Aspectes sexistes en la fraseologia sobre la dona:
estudi diacrònic de refranys del diccionari bilingüe
català-castellà de Jaume Àngel Saura (1886)**

Gemma Bosch Balliu

1358285

TUTORA

ANNA AGUILAR-AMAT

Barcelona, 5 de juny de 2017

UAB

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

Dades del TFG

Aspectes sexistes en la fraseologia sobre la dona: estudi diacrònic de refranys del diccionari bilingüe català-castellà de Jaume Àngel Saura (1886)

Aspectos sexistas en la fraseología sobre la mujer: estudio diacrónico de refranes del diccionario bilingüe catalán-castellano de Jaume Àngel Saura (1886)

Sexist aspects in the phraseology about women: diachronic study of sayings from the bilingual dictionary Catalan-Spanish by Jaume Àngel Saura (1886)

Autora: Gemma Bosch Balliu

Tutora: Anna Aguilar-Amat

Centre: Facultat de Traducció i Interpretació

Estudis: Grau en Traducció i Interpretació

Curs acadèmic: 2016-17

Paraules clau

Paremiologia, fraseologia, traducció, refranys, sexisme, androcentrisme, terminologia
Paremiología, fraseología, traducción, refranes, sexismo, androcentrismo, terminología
Study of proverbs, phraseology, translation, sayings, sexism, androcentricity, terminology

Resum del TFG

S'analitza refranys recollits i publicats l'any 1886 al diccionari *Novísimo diccionario manual de las lenguas catalana-castellana* de Jaume Àngel Saura i se selecciona els que fan referència a la dona i s'estudia la seva vigència a Internet des del punt de vista formal i de contingut.

Se analizan refranes recogidos y publicados en el 1886 en el diccionario *Novísimo diccionario manual de las lenguas catalana-castellana* de Jaume Àngel Saura y se selecciona los que hacen referencia a la mujer y se estudia su vigencia en Internet des del punto de vista formal y de contenido.

We analyze the sayings collected and published in 1886 in the dictionary *Novísimo diccionario manual de las lenguas catalana-castellana* of Jaume Àngel Saura and we select those that refer to women and we study their validity on the internet from the formal point of view and content.

Avís legal

© Gemma Bosch Balliu, Barcelona, 2017. Tots els drets reservats. Cap contingut d'aquest treball pot ésser objecte de reproducció, comunicació pública, difusió i/o transformació, de forma parcial o total, sense el permís o l'autorització del seu autor/de la seva autora.

Aviso legal

© Gemma Bosch Balliu, Barcelona, 2017. Todos los derechos reservados.
Ningún contenido de este trabajo puede ser objeto de reproducción, comunicación pública, difusión y/o transformación, de forma parcial o total, sin el permiso o la autorización de su autor/a.

Legal notice

© Gemma Bosch Balliu, Barcelona, 2017. All rights reserved.
None of the content of this academic work may be reproduced, distributed, broadcast and/or transformed, either in whole or in part, without the express permission or authorization of the author.

Taula de continguts

1. Introducció	4
Plantejament.....	4
Objectius del treball	4
Metodologia	4
2. Marc teòric	6
2.1. La denominació <i>refrany</i>	6
2.2. El sexisme i l'androcentrisme als refranys i a la traducció.....	7
3. Anàlisi del diccionari bilingüe català-castellà de 1886	9
3.1. Selecció de refranys amb connotacions sexistes.....	9
3.2. Anàlisi dels aspectes sexistes i cerca de la vigència a internet.....	16
3.3. Estadístiques	45
3.4. Reflexió sobre el contingut dels refranys i els resultats de l'anàlisi.....	48
4. Reflexió sobre la traducció dels refranys	50
5. Conclusions	51
6. Bibliografia	52

1. Introducció

Plantejament

Els refranys, dins de la fraseologia pròpia d'una llengua, són elements retòrics que es poden trobar els estudiants o els professionals de la traducció. A banda de la dificultat que suposa trobar una solució per traduir-lo, s'hi afegeix la problemàtica de l'impacte social que pugui tenir el refrany en qüestió.

S'ha fet diversos estudis o recerques sobre el paper de la dona als refranys i als diccionaris, sobretot en castellà. Algunes d'aquestes investigacions, han demostrat que encara els podem trobar a refranys actuals i han arribat la conclusió que això és un reflex de la situació de la dona en l'actualitat.

Tanmateix, no n'hem trobat cap que compari el castellà i el català, que busqui la vigència a la xarxa (és a dir, que compari un recull de refranys antics amb allò que podem trobar a la xarxa el 2016-2017) i que es faci un plantejament de cara a la traducció.

Actualment, els traductors o els estudiants de traducció s'informen principalment d'allò que troben a la xarxa, ja que és una eina ràpida i on podem trobar moltíssima informació en un sol clic.

És per això, que ens plantejem si podem trobar refranys antics i amb connotacions sexistes a la xarxa i com afecta això al llenguatge i a la traducció.

Objectius del treball

Els objectius d'aquest treball són: saber a què ens referim quan parlem d'un refrany, saber què és el llenguatge sexista i com afecta a la traducció, analitzar els refranys recollits i publicats l'any 1886 en el diccionari Català-Castellà de Jaume Àngel Saura, identificar i analitzar refranys amb connotacions sexistes, fer una cerca en l'entorn d'Internet i estudiar la seva vigència i reflexionar sobre com solucionar el problema de traducció que planteja un refrany.

Metodologia

Per a la realització d'aquest treball hem extret refranys del diccionari bilingüe català-castellà de Jaume Àngel Saura de 1886 i hem analitzat el seu contingut sexista, centrant-nos amb el que es refereix a la dona i la superioritat de l'home envers la dona o les filles, sense tenir en compte les frases on les femelles dels animals reben un tracte sexista, cosa que reforça el que s'atribueix a les dones.

Per saber si aquestes frases són vigents i en quin percentatge, hem transcrit el refrany a l'escriptura actual i hem fet una cerca amb el Google per saber la seva presència a internet. Tot seguit, hem observat quants resultats té la cerca i a quins llocs web o llibres disponibles en línia apareix, i ho hem anotat a una graella.

Tot seguit, hem analitzat els subconceptes que apareixen a la frase, és a dir, si es fa referència a altres temes, i què la fa sexista o androcèntrica. Basant-nos en l'article *¿Qué he hecho yo para merecer esto?: mujer y el refranero* d'Isabel Cebrián Sevilla, hem analitzat el contingut dels refranys i els hem classificat en subtemes.

Per endinsar-nos en el tema del sexisme i l'androcentrisme, i saber com afecta al llenguatge, hem seguit les investigacions de l'Eulàlia Lledó Cunill sobre el sexisme i l'androcentrisme en el llenguatge en general, i, concretament, als diccionaris.

2. Marc teòric

2.1. La denominació *refrany*

Primer de tot, cal aclarir de què parlarem quan ens referim a un refrany i perquè l'anomenem *refrany* i no *frase feta*, *dita* o *proverbi*, entre d'altres. Els refranys són un tipus d'expressions que han rebut moltes denominacions i per les quals no hi ha una definició clara per a distingir-les. Es parla de *refrany*, *proverbi*, *dita*, *màxima*, *aforisme*, *apoteigma* o *sentència*, i s'utilitzen, de vegades, com a sinònims.

Per a deixar-ho clar, en aquest treball, ens cenyirem a la classificació i a la definició d'aquestes expressions que estableix la lingüista Gloria Corpas al *Manual de fraseologia espanyola*.

Seguint la classificació de la lingüista, entenem per fraseologia l'estudi de les unitats fraseològiques, és a dir, de les unitats lèxiques formades per més de dues paraules gràfiques, caracteritzades per la seva alta freqüència d'ús, la seva institucionalització, entesa en termes de fixació i especialització semàntica, per la seva idiomacitat i variacions potencials, així com el grau en el qual es donen tots aquests aspectes. (Corpas, 1996, pàg. 20)

Les unitats fraseològiques poden ser col·locacions, locucions o enunciats fraseològics i, els enunciats fraseològics, es divideixen en parèmies i fórmules rutinàries, i, dins de les parèmies hi trobem els enunciats de valor específic, les cites i els refranys.

Els refranys es caracteritzen per la seva forta lexicalització, l'autonomia sintàctica i textual, el valor com a veritat general i el caràcter anònim. També presenta característiques addicionals: sentit metafòric, particularitats fòniques, anomalies sintàctiques o estructures particulars, caràcter tradicional i propòsit didàctic o dogmàtic (Corpas, 1996, pàg. 148)

És per tot això, que nosaltres distingim que parlarem de refranys, seguint el *Manual de fraseología española* de Gloria Corpas Pastor.

2.2. El sexisme i l'androcentrisme als refranys i a la traducció

També és important que establim una definició sobre què és el llenguatge sexista i androcèntric i que expliquem com afecta als refranys i a la traducció.

Per una banda, el sexisme és bàsicament una actitud caracteritzada pel menyspreu i la desvaloració, per excés o per defecte, del que són o fan les dones. També es pot definir com el conjunt dels mètodes utilitzats pel patriarcat per continuar mantenint en una situació de subordinació el sexe femení. És una relació social en què els mascles tenen poder sobre les femelles. (Lledó Cunill, p.49)

Per altra banda, l'androcentrisme consisteix en un punt de vista orientat pel conjunt de valors dominants en el patriarcat o, dit d'una altra manera, per una percepció centrada i basada en normes masculines. És agafar l'home com a mesura de totes les coses; qualsevol discurs que presenta aspectes de la vida de les dones com una desviació (a la norma) és androcèntric. L'androcentrisme és sobretot una perspectiva que consisteix fonamentalment en una determinada i parcial visió del món que considera que el que han fet els homes és el que ha fet la humanitat o, a l'inrevés, que tot el que ha aconseguit l'espècie humana, ho han realitzat només homes. (Lledó Cunill, p.47)

Molts cops l'androcentrisme en aquests textos es concreta en la utilització del masculí com a pretès i fals genèric (per tant, en l'absència de femenins). (Lledó Cunill, p.47)

Com que els refranys són elements presents des de fa molt de temps a una llengua i tenen un origen popular, és corrent que utilitzin un llenguatge sexista i androcèntric. Això es deu a la tradició històrica de la societat patriarcal. L'actitud sexista i androcèntrica era normal, sobretot a causa de la forta catolització de la població (que té uns valors paternalistes i androcentristes). Però, des de fa uns anys, amb la baixa de la creença catòlica, els progressos socials i el moviment feminista, aquest tipus de llenguatge comença a corregir-se.

Cal destacar, com apunta l'Eulàlia Lledó Cunill a *De llengua, diferència i context*, que la llengua no és sexista, ni racista, ni conté en la seva essència cap biaix ideològic. Les llengües són senzillament sistemes de comunicació, sistemes que permeten afinar molt i molt a l'hora de compartir informació, sentiments, coneixements... Amb la llengua podem dir mentides, i no per això diem que la llengua és mentidera. És a dir, són els usuaris de la llengua qui aporten la connotació, en aquest cas, sexista o androcèntrica.

Pel que fa al llenguatge dels refranys i els subtemes que tracten, ens hem inspirat en l'article *¿Qué he hecho yo para merecer esto?: mujer y el refranero* d'Isabel Cebrián Sevilla. Més endavant, a l'apartat *Reflexió sobre el contingut dels refranys i els resultats de l'anàlisi*, expliquem quins subtemes que hem establert i quins tipus de refranys hi englobem.

Isabel Cebrián Sevilla, distingeix que hi ha dos grups de refranys; un mostra la dona submergida de ple al nucli familiar i la relació que té amb la resta de la família, i, l'altre, parla sobre la personalitat i el caràcter femení.

També, explica que el tracte que rep la dona als refranys està molt influenciat per la Bíblia. La dona ha de sotmetre's a l'home i es ressalta, sobretot, la seva maldat, així com certes característiques que ha de tenir, com ara ser tranquil·la, reposada, callada, treballadora a casa, etc.

Finalment, pel que fa a la traducció, és important no caure en l'ús del llenguatge sexista, per exemple quan es tradueix de l'anglès, ja que no distingeix el gènere dels noms i en català sí que ho fem. Per fer-ho, hi ha diverses maneres d'actuar, per exemple, mitjançant l'ús dels genèrics, siguin femenins o masculins, que representin a un conjunt de dones i homes; fent servir els abstractes si no coneixem el sexe de les persones de les quals parlem (referir-nos a *la redacció* en lloc de dir *els redactors*, per exemple); o, quan apareix *home* en el sentit universal com subjecte de l'oració, es pot canviar el verb a la primera persona del plural, sense anomenar el subjecte, o intentar fer servir una forma impersonal en tercera persona, per exemple: *a la prehistòria l'home vivia a les coves*, es pot dir *A la prehistòria vivíem a les coves* o *a la prehistòria es vivia a les coves*. (Alario, Bengoechea, Lledó, Vargas; 1995, p.16-18)

Una traducció amb llenguatge sexista o androcèntric seria una mala traducció si a l'original no hi ha aquesta connotació.

És cert que s'ha investigat molt sobre el tema i s'ha proposat moltes alternatives per evitar el sexisme i l'androcentrisme al llenguatge, però, evidentment, aquesta actitud cap a la dona encara és present a la nostra societat.

Ens quedem amb la reflexió que fa Cebrián al final de l'article: "*Sin embargo, y como muestra de que esto todavía no se ha conseguido, van surgiendo nuevas formas, nuevos refranes, que responden a este tipo de discriminación porque suponen en la mujer la incapacidad para adaptarse a situaciones que hasta ahora eran propias del varón: Mujer al volante, peligro al instante es un refrán, sin duda, reciente que deja claro cuál sigue siendo la situación de la mujer en este sentido*".

3. Anàlisi del diccionari bilingüe català-castellà de 1886

3.1. Selecció de refranys amb connotacions sexistes

Del diccionari bilingüe de refranys català-castellà de Jaume Àngel Saura de 1886, *Novísimo diccionario manual de las lenguas catalana-castellana*, hem fet una selecció dels refranys que tenen connotacions sexistes, que afecten la dona, el matrimoni, les filles i la posició superior de l'home, en català o del seu equivalent en castellà.

La versió que hem escollit no és la primera edició del diccionari, es tracta de l'edició de 1886, posterior a la mort de l'autor (va morir el 1882). De fet, es van fer moltes edicions del diccionari i no totes estàn localitzades¹. Això vol dir que els refranys que s'hi recullen són encara de tradició més antiga.

Els refranys que hem detectat que tenen connotacions sexistes són els següents:

1. Ab la dona y'l dinner, cuydadòs hi has de ser. *Con la mujer y el dinero, no te burles compañero.*
2. Ab lo ingeni se consegueix, lo que á la forsa resisteix. *Huerto y tuerto, mozo y potro y mujer que mira mal, quiérense tratar.* V. Val més enginy que forsa.
3. A dona barbuda, de lluny se la saluda. *A la mujer barbuda, de léjos la saluda.*
4. A dona brava, corda llarga. *A la mujer brava, dalle la sogá larga.*
5. Aixi es lo formatge sèns ronya, com donzella sèns vergonya. *Así es queso sin corteza, como doncella sin vergüenza.*
6. A la dona ballar y al ase bramar, lo diable 'ls ho degué ensenyar. *A la mujer bailar, y al asno rebuznar, el diablo se lo debió de mostrar.*
7. A la dona casta, Dèu li basta. *A la mujer casta, Dios le basta.*
8. A la dona has de jutjar, en béurer y en caminar. *En el andar y en beber, se conoce la mujer.*
9. Al home tot li està be, no á la dona que mal li prevè. *El hombre haya ciento, la mujer no la toque el viento.*
10. Al marit, amarlo com amich, y temerlo com enemich. *Al marido amarle como amigo, y temerle como enemigo.*
11. Al ase y mala muller, bastonadas ho han de fér. *El loco por la pena es cuerdo.*
12. Ara 'm besets, ara no 'm besets. *Des de que vi á mi tia, muero de acedia, y desde que no la veo muero de deseo.*
13. A toch de oració, las minyonas à racó. V. La donzella recatada, etc.
14. A tú t'ho dich, sogra, ententhi, ma nora. *A tí te lo digo, hijuela, enténdelo tú, mi nuera.*
15. Barallas de marit, de la taula al llit. *De baldon de marido, nunca zaherido.*
16. Beata farinera, ara endavant ara endarrera. *Beata con devoción, las tocas bajas y el rabo ladron.*

¹ En aquest lloc web es recullen les edicions conegudes dels diccionaris escrits per Jaume Àngel Saura: <http://lexicografia.blogspot.com/2008/10/les-edicions-del-diccionari-saura-un.html>

17. Ben vingut lo pretendent de ma filla bo ó dolent. *De buenos y mejores á mi hija vengan demandadores.*
18. Boja per boja, vingan diners. *Dios me de marido rico, siquiera sea borrico.*
19. Bon marit, la muller sana. *A la mujer y á la viña, el hombre la hace garrida.*
20. Busca per marit de ta filla, á hom de seny per conduhirla. *Antes barba blanca para tu hija, que muchacho de crencha partida.*
21. Cartas, daus, donas y vi, fan tornar al rich mesqui. *Dados, mujeres y vino, sacan al hombre de tino.*
22. Casa de mòltas minyonas, tot se gasta per las bodas. V. Mòltas fillas, malas vehinas y vellas vinyas,etc.
23. Casa ton fill quant voldrás, y ta filla quant podrás. *Casa à tu hijo cuando quieras, y á tu hija cuando puedas.*
24. Casat, Pere, que mal any t'espera. *Molinillo, casado te veas, que asi rabeas.*
25. Casat só, qué m'hi diheu? Casado y arrepentido. *Casado y mal dia, todo en un dia.*
26. Content jo, content tothom. *Mi marido es tambolinero, Dios me lo dio, y asi me lo quiero.*
27. Criatura grossa, mal any per la mare. *Criatura de un año, saca la lengua del calcaño.*
28. De aplech y de fontada, mòlta dona ix afrontada. *Romeria de cerca, mucho vino y poca cera.*
29. De ávol fembra, no prengas amistansa, car la pren y tost la llansa. *Ni de estopa buena camisa, ni de puta buena amiga. Mal origen, mal fin.*
30. De bon cep planta la vinya, y de bona mare la filla. *De buena vid planta la viña, y de buena madre la hija.*
31. De dona interessada no prengas amistansa. car la pren y prest la llansa. *Amistad por interés, amistad no es.*
32. Del pare los consells, son verdaders manaments. *Consejo de padre, guárdelo el hijo con siete llaves.*
33. Després de casada la filla, ixen los gendres. *A la hija cadasa, salen los yernos.*
34. De tant que t'estimo te apunyego. *Amor de asno, coz y bocado. Tanto quiso el diablo á sus hijos, que les sacó los ojos. Querer no es morder.*
35. Digas á la muller del cego, ¿pera qui s'afeyta Diego? *La mujer del ciego ¿Para quién se afeita?*
36. Diuhen las donas del Born, que per la boca s'escalfa 'l forn. *Por boca se calienta el horno.*
37. Dona á son marit infiel, ajúdenla homes bons y Déu del cel. *A la que á su marido encornuda, Señor y tú la ayuda.*
38. Dona hermosa, ó faba ó vanitosa. *Mujer hermosa, ó loca ó presuntuosa.*
39. Dona probada, ni viuda, ni casada. *Hija enlobada, ni viuda, ni casada.*
40. Dona que mòlt bada, acaba tart la fusada.
41. Dona que parla en llatí, no la vull jo per mi. *Mujer que habla latin, ninca tendrá buen fin.*

42. Dona que vol ser hermosa, no descuyda la fiiosa. *Boca pajosa, cria cara hermosa. Boca brozosa, cria mujer hermosa.*
43. Dona y tela, no la mires ab candela. *La mujer y la cibera, ó tela, no la cates à la candela. Con vela no mires la tela.*
44. Donsella que pinta mal, casarla y darli cabal. *A la hija mala, dineros y casalla.*
45. Encara que de sucre fos la sogra, no seria dolsa. *Suegra, ni aun de azúcar es buena. Dara la hiel no vale miel.*
46. En la vida ta muller, tres eixidas ha de fer. *En la vida la mujer, tres salidas ha de hacer.- Entierro, bautizo y boda, compendian la vida toda.*
47. Es bo lo hostel, si la hostalera val. *Dios me depare meson que la huésped me haga algo, y el huésped non.*
48. Esperem lo mal temps amb la panxa plena. *Muera Marta, y muera harta.*
49. Fill sens dolor, mare sens amor. *Hijo sin dolor, madre sin amor.*
50. Futj del fum, de la gotera y de dona vocingiera. *Tres cosas echan de casa al hombre: el humo, la gotera y la mujer vocinglera.*
51. Home casat, burro espatllat. *Casado y mal dia, todo en un dia.*
52. Home cobart, no troba dona bonica. *Al hombre osado, la fortuna le da la mano. Quien no se aventura, no anda á caballo ni á mula.*
53. Juraments d' enamorat, no 'ls creu tot hom sensat. *Juras del que ama mujer, no se han de creer.*
54. La cara tinga neta, que 'l cul no ix á la finestra. *La mujer pulida, la casa sucia, la puerta barrida. La mujer Alcorisa, trapo de cuello y no camisa.*
55. La casa en que governa muller, no sol anar bè. *Triste está la casa, donde la gallina canta y el gallo calla.*
56. La dona á la casa, y l'home á la plassa. V. La dona sens menester, etc.
57. La dona bona y lleal, es un tresor principal ó sens igual. *La mujer buena, corona es del marido.*
58. La dona bonica, may tè farà tornar rich, Blay. *Cabellos y cantar, no cumplen ajuar, ó no es vuen ajuar.*
59. La dona lletja, l'or la fa bonica. *A la mujer fea, el oro hace bella.*
60. La dona per ser discreta, ha de estar sempre retreta. V. La dona sens menester, no estiga baix al carrer.
61. La dona que es ben casada, no tè sogra ni cunyada. *Aquella es bien casada, que no tiene suegra, ni cuñada.*
62. La dona sèns menester, no estiga baix al carrer, ó la dona pera ser discreta, ha de estar sempre retreta. *La mujer honrada, la pierna quebrada y guardada en casa. La mujer y la gallina, hasta la casa de la vecina, ó por andar de pierde aina. La mujer y el fraile, mal parecen en la calle. La mujer y el vidrio, siempre están en peligro.*
63. La donzella recatada, à la feyna y retirada. *Boca con rodilla, y al rincon con almohadilla.*
64. La donzella recatada, será mòlt bona casada. *La doncella recatada, será muy buena casada. La doncella y el azor, las espaldas hacia el sol.*

65. La honra del marit está de sa muller en la ma. *La honra del marido reposa en la voluntad de su esposa.*
66. La muller á son marit, li tinga ben net lo llit. *Debe ser la buena esposa, limpia, sana y hacendosa.*
67. La pera y la dona, la que calla es bona. *La pera y la doncella, la que calla es buena. La mujer y la pera, la que calla es buena.*
68. La primera pastora, la segona senyora. *La primera mujer escoba, la segunda señora.*
69. La que no vol treballar, no pot fer sino gastar. *Mujer ociosa, mujer viciosa.*
70. Las afeytadas, son donas de dia, y de nit estopas ó son monas. *Acudid al cuero con el albayalde, que los años no se van en balde.*
71. La senyora que treballa, no gasta diners ni malla. *Mujer hacendosa, caudal y virtud atesora.*
72. La tancava ab clau en Pernau, y ella tenia altra clau. *Guardar á una mujer, no puede ser.*
73. La vergonya y la honra, á la dona que la pert, may mes li torna. *La verguenza y la honra, la mujer que la pierde, nunca la cobra.*
74. La viuda rica, ab un ull plora y ab altre repica. *La viuda rica, con un ojo llora y con otro repica.*
75. L'home ben casat ha de tenir deu anys més que la dona. *La mujer quinceta, y el hombre de treinta. A la moza con el moco, y al mozo con el bozo.*
76. L'home quant vól, y la dona quant pót. V. Casa ton fill, etc.
77. L'home que lluny va á casar, ó va enganyat ó va á enganyar. V. Lo qui lluny s'en vá á casar. etc.
78. L'home que no tè que fèr, prenga vaixell ò muller. V. Si estar mal vols à ton pler, etc.
79. Lo qui está apassionat, no vól sér consolat. *Hombre apasionado, no quiere ser consolado.*
80. Lo qui's casa per interés, esclau de sa muller es. *Casó Pedro y casó mal, con tres tierras de mestal.*
81. Los que 's casan per amors, sempre viuhen ab dolors. *Al casamiento de amor, le sigue siempre el dolor.*
82. Llágrimas de dona, no sempre son veritat. *La mujer rie cuando puede, y llora cuando quiere.*
83. Llargas rahons, escursan la nit. *La mujer algarera, nunca hace larga tela.*
84. Ma filla bonica, dilluns á la Rambla, dimars á la Riba. *Mi hija hermosa, el lunes á Toro, el martes á Zamora.*
85. Mala nit, y parir mossa ó filla. *Mala noche, y parir hija.*
86. Mare esturdida, cria la filla tullida. *Mare ardida, hace la hija tullida. Madre piadosa, cria hija medrosa.*
87. Mare piadosa, cria la filla melindrosa. *Mare piadosa cria hija medrosa. Madre pia, daño cria.*

88. Mare que podent á son fill no cria, no es mare sino qu'es tia. *Madre ue no amamanta, ni se muere, ni atraganta. Madre que pare y no popa, no es madre, sino tiola.*
89. Mars marsot mata l'anyell, l'anyellot, y la vella á la vora del foch. *Si marzo cueve el rabo, ni deja pastor ensamarrado, ni cordero encencerrado.*
90. Moltas fillas, malas vehinas y vellas vinyas, destruheixen la casa. *Muchas hias en casa, todo se abrasa.*
91. Mossa que ab flochs s'engalana, á ella, y á tú després, enganya. *Quien de galas se prende, mas tarde se arrepiente.*
92. Muller que no menja ab vos, despres menja mès que dos. *Quien no come á la mesa, á sus solas se retesa.*
93. Ni carnestoltas sense lluna, ni fira sense puta, ni ramat sense ovella de cria perduda. *Ni antruejo sin luna, ni feria sin puta, ni piara sin artuña.*
94. Ni dona desvergonyida, ni planta per mars florida. *No quieras flores de marzo, ni la mujer sin empacho.*
95. Ni dona porp de varons, ni estopa prop de tions. *El hombre es fuejo, la mujer es estopa, llega el diablo y sopla. La estopa cabe de mancebo, digole fuego.*
96. Ni guerra ni casament, no aconsella lo prudent. *Ir á la guerra ni casar, no se ha de aconsejar.*
97. Ni home tiple, ni dona baixó. *Ni hombre triple, ni mujer bajon. De hombre tiple y mujer tenor, librenos Dios.*
98. Ni mascle de veu femella, ni femella de veu mascle. V. Ni home tiple, etc.
99. Ningun home matarás, tampoch no fornicarás. *Si tienes buen corazon, ni homicidio, ni fornicacion.*
100. Ni tan hermosa que mate, ni tan lletja que espante. *Ni hermosa que mate, ni fea que espante.*
101. No desitjes dona agena, n bèns d'altre, que hi ha pena. *Ni los bienes ni muje, debes de otro apetecer. Asno que entra en dehesa ajena, volverá cargado de leña.*
102. No estigas sol, jo t'ho dichm ab muller de ton amich. *La mujer del amigo, no esté sola contigo.*
103. No fassas mal, ni semblas tal. *Hija, ni mala seas, ni hagas las semejas.*
104. No hi ha boda sense la senyora. *No hay boda sin doña Toda.*
105. No t'agraden las donas, que freqüentan aplechs y bodas. *A las romerias y á las bodas, van las locas todas.*
106. Paraulas de senyor ó de marit, no s'han de péndrer per injuria. *De baldon de señor ó de marido, nunca zaherido.*
107. Per agost, ni dona ni most. *Agosto no llores, por vino ni amores. Agosto reñido con Baco y Cupido.*
108. Pera ser felis un matrimoni, lo marit déu ser sort y la dona cega. *Para ser feliz un matrimonio, debe ser sordo el marido y la mujer ciega.*
109. Per castigar la muller, mòlla causa hi ha de haver. *Para penar la mujer, causa grande debe haber.*

110. Per juliol, ni dona ni caragol. *Ni mujer ni caracol, cuando en julio abrasa el sol.*
111. Per la filla maridar, no te'n tens de casa anar. *Que la voz del corazon no te quite la razon.*
112. Per lo enamorat, no hi ha dona lletja. *Para el amor, no hay cosa fea.*
113. Per sant Tomàs, estira'l porch pel nas, y qui no'n tè, estira'l de sa muller. *Año acabado, cerdo encebado que da pan y regalo.*
114. Per tot es menos en casa, la dona que xarra ó gasta. *Mi comadre la andadora, si no es en su casa, en todas las otras mora.*
115. Poch enamora dona hermosa, pero a mòlts; mòlt una lletj,a pero á poch. *Una mujer hermosa enamora á muchos, pero poco; una fea á pocos, pero mucho.*
116. Quant las fillas casarás, las sobras las donaras. *Cuando las hijas casarás, lo sobrante les darás.*
117. Quant lo marit no te bragas, la muller porta las calsas. *En casa del mezquino, mas manda la mujer que el marido. En casa del ruin, la mujer es alguacil. V. qui es casa per interés, etc.*
118. Qui festeja la casada, la vida porta emprestada. *Quien adama ó corteja una casada, lleva la vida emprestada.*
119. ¿Quina culpa tè la gata, si la mòssa no's recata? *Justo es el mal que viene, si le busca el que lo tiene. El mozo no ha la culpa, que la moza se lo busca.*
120. Qui no pót mès, se contenta ab sa muller. *Qui mas no puede, su mujer le basta ó con su mujer se acuesta.*
121. Qui no sia bo per casat, que no enganye á la dona. *No seais ho..ra, si teneis la cabeza de manteca.*
122. Qui no t'ama, burlant de desfama. *Quien no te ama, burlando te difama.*
123. Qui no te muller la mata, y lo qui la tè la grata. *Hombre casado, hombre mudado.*
124. Qui's casa per interés, mosso de sa muller es. *En casa de la mujer rica, ella manda y ella grita. En casa del mezquino, mas manda la mujer que el marido.*
125. Qui tè amors, té dolors. *Quien tiene amor, tiene pena. Quien adama á la doncella, el alma trae en pena.*
126. Qui tira pedretas, tira amoretas. *Las riñas de los amantes, son finezas del amor.*
127. Qui véu sols per ulls de la dona, ó véu fals ó véu en dobla. *Por un ojo mujeril, una verdad entre mil.*
128. Renyinas de marit, de la taula al llit. V. Barallas de marit.
129. Respecta à ta muller, y't respectará també. *Respeta á tu mujer, y respetado serás. El marido hace à la mujer.*
130. Sábia donzella es la que no passa ansia. V. La donzella no s'enuig, etc.
131. Sentiment de dona morta, sols dura fins la porta. *Dolor de mujer muerta, dura hasta la puerta.*
132. Si alabas mòlt la muller, serás tingut per grosser. *A tu mujer no la alabes; lo que vale, tú lo sabes.*
133. Si dona hermosa es sens sister, será com ham que no tè esquer. *Mujer bella pero bobca, es una flor inodora.*

134. Si donzella es aplicada, no sempre ho será casada. *Hilandera la llevas, Vicente, quiera Dios que os aproveche.*
135. Si estar mal vóls a ton pler, ves per mar ó pren muller. *Quien no tuviere que hacer, arme navio ó tome mujer.*
136. Si la dona ho vól, Janot, no t' val fèr lo borinot. *A la mujer mala, poco la aprovecha guarda.*
137. Si vóls ben casar las fillas, no las fassas may pubillas. *Riqueza acumulada, engendra el orgullo. El amor del padre á sus hijas lo reparte.*
138. Si vóls esser ben casat, cásat en ó pel vehinat. *Al hijo de tu vecina, quitale el moco, y cásale con tu hija. Al hijo de tu vecino mételo en casa, y dale vestido.*
139. Si vóls ser bon senyor, cásat ab dona igual ó menor. V. Qui 's casa per interés, mosso de sa muller es.
140. Sonrí de fills y de dona hermosa, en gran perill posan la bossa. *Sonrisas de mujer é hijo querido, son sin quererlo, lágrimas del bolsillo.*
141. Tingas per ben alabada la dona de qui no 'n parlan. *La mujer mas alabada, es la que es mas olvidada.*
142. Tothom castiga la mala muller, menos lo qui la tè. *Justicia, mas no por mi casa. V. Véurer una palla en los ulls, etc.*
143. Tots discursos d'un home, no valen un sentiment de dona. *Nunca un hombre nos dirás, lo que mujer sentirá.*
144. Tots son uns los autors y los adjunts. *Put a la andre, puta la hija, puta la manta que las cobija.*
145. Tres fillas y la mare ¡pobre pare! *Tres hijas y una madre, cuatro diablos para el padre.*
146. Ulls y cor son de dona'l ressort. *Ojos y corazon, de la mujer son razon.*
147. Una dona escandalosa, es pitjor que la rabosa. *No hay pero cosa, que la mujer escandalosa.*
148. Una dona hermosa agrada als ulls, una dona bona agrada al cor; la primera es una joya, la segona es un tresor. *Mujer bellas agrada al ojo, la que es buena al corazon, esta siempre es un tesoro, aquella del arte un don.*
149. Una dona 'm digué al Born, per la boca escalfó 'l forn. V. Diuhen las dónas del Born, etc.
150. Un bastó fort, fá anar dret. *A la ley del amor, sigue la ley del rigor.*
151. Un infern tè de trobar, qui ab soltera que no 's casa ò ab dona lletja ha d'estar. *Horrible infierno ha de hallar, quien son soltera olvidada ó mujer fea ha de habitar.*
152. Voldria dona borratxa, y'l vi al bòt. *Querria yo cubas llenas y suegras beodas.*

3.2. Anàlisi dels aspectes sexistes i cerca de la vigència a internet

	Refrany català-castellà	Aspectes sexistes													Presència a Google							
		Cosificació	Animalització	violència (física) /Crueltat	L'home tria a la dona	Pare figura més important	Dona objecte de desig	Tracte home-dona	Relació dona-dona	Consells per tractar l'home/dona	Consells per a ser una bona dona	Matrimoni/ viduïtat	Virginitat	Crítica a l'amor	Intel·ligència de la dona	Defectes/naturelesa dolenta o pesada	Maternitat	Crítica fora tradicionalitat	Càrrega familiar	Refrany actual	Resultats	Font
1	Ab la dona y'l dinner, cuydadòs hi has de ser.	1													1				Amb la dona i el diner, cuidadós has de ser.	55	elrefranyer.com	
	Con la mujer y el dinero, no te burles compañero.	1													1				Con la mujer y el dinero, no te burles compañero.	584	700 refranes españoles y sus correspondientes daneses	
2	Ab lo ingeni se consegueix, lo que á la forsa resisteix. V. Val més enginy que forsa.																					

	Huerto y tuerto, mozo y potro y mujer que mira mal, quiérense tratar.	1															Huerto y tuerto, mozo y potro y mujer que mira mal, quiérense tratar.	179	Diccionario de refranes comentado
3	A dona barbuda, de lluny se la saluda.															1	A la dona barbuda, de lluny se la saluda.	77	elrefranyer.com
	A la mujer barbuda, de léjos la saluda.																A la mujer barbuda, de lejos se la saluda./ A la mujer barbuda, de lejos se la saluda, mayor con dos piedras que con una.	663	frasesycitas.com
4	A dona brava, corda llarga.															1	A dona brava, corda llarga.	6	elrefranyer.com
	A la mujer brava, dalle la sogla larga.															1	A la mujer y a la cabra, sogla larga.	1.990	Diccionario de refranes comentado
5	Aixi es lo formatge sèns ronya, com donzella sèns vergonya.	1														1	Ni formatge sense ronya, ni donzella sense vergonya.	6	DCVB
	Así es queso sin corteza, como doncella sin vergüenza.																Así es el queso sin corteza, como doncella sin vergüenza.	5.860	refranes.dechile.net
6	A la dona ballar y al ase bramar, lo diable 'ls ho degué ensenyar.		1													1	A la dona el ballar i a l'ase el bramar, el diable els ho degué ensenyar.	1	DCVB

11	Al ase y mala muller, bastonadas ho han de fér.	1	1															Amb l'ase i amb la mala muller, a bastonades hom s'hi ha de fer.	10	Glossari Termes de refranys catalans
	El loco por la pena es cuerdo.																	El loco por la pena es cuerdo. (en desús) (irrelevant)		CVC
12	Ara 'm besets, ara no 'm besets.																	ND	ND	ND
	Des de que vi á mi tia, muero de acedia, y desde que no la veo muero de deseo.					1												Desde que vi a tu tía, muero de acedia; desde que no la veo, muero de deseo.	9	Lexicoon
13	A toch de oració, las minyonas à racó. V. La donzella recatada, será mòlt bona casada.							1										A toc d'oració, les minyones a racó.	3	DCVB
14	A tú t'ho dich, sogra, ententhi, ma nora.							1										A tu t'ho dic, sogra, entent-hi, ma nora.	5	elrefranyer.com
	A tí te lo digo, hijuela, enténdelo tú, mi nuera.							1										A ti te lo digo, hijuela, entiéndelo tú, mi nuera.	423	refranes y su significado
15	Barallas de marit, de la taula al llit.		1					1										Baralles de marit, de la taula al llit.	35	DCVB
	De baldon de marido, nunca zaheido.							1										De baldon de señor, o de marido nunca zaheido.	233	Sabidurias
16	Beata farinera, ara endavant ara endarrera.																	Beata farinera, ara va endavant ara endarrera/ endarrere.	7	DCVB

	Beata con devoción, las tocas bajas y el rabo ladron.																	Beata con devoción, las tocas bajas y el rabo ladrón.	8	Diccionario de refranes, adagios, proverbios, modismos, locuciones y frases proverbiales de la lengua española (1922)		
17	Ben vingut lo pretendent de ma filla bo ó dolent.									1								1	Benvingut el pretendent de ma filla, bo o dolent.	7	elrefranyer.com	
	De buenos y mejores á mi hija vengan demandadores.									1								1	De buenos y de mejores a mi hija vengan demandadores.	86	Sabidurias	
18	Boja per boja, vingan diners.																	1	Boja per boja, vinguin diners.	4	Glossari Termes de refranys catalans	
	Dios me de marido rico, siquiera sea borrico.									1									Dios me dé marido rico, siquiera sea borrico. (desús)	[10]	Literatura española medieval y del siglo del oro	
19	Bon marit, la muller sana.			1															Bon marit, la muller sana.	10	DCVB	
	A la mujer y á la viña, el hombre la hace garrida.	1		1															A la mujer y a la viña, el hombre la hace garrida	308	Diccionario de refranes comentado	
20	Busca per marit de ta filla, á hom de seny per conduhirla.									1									1	Busca per marit de ta filla, a home de seny per conduir-la. (Referència a Saura 1884)	2	Refranyer.dites.cat

	Antes barba blanca para tu hija, que muchacho de crencha partida.																	1												1	Antes barba blanca para tu hija, que muchacho de crencha partida.	120	Diccionario de refranes comentado			
21	Cartas, daus, donas y vi, fan tornar al rich mesqui.	1																													1	Cartes, daus, dones i vi, fan tornar al ric mesquí.	6	Refranyer de la cuina, el vi i els productes del camp		
	Dados, mujeres y vino, sacan al hombre de tino.	1																														1	Dados, mujeres y vino, sacan al hombre del buen camino.	265	citas y proverbios.com	
22	Casa de mòltas minyonas, tot se gasta per las bodas. V. Mòltas fillas, malas vehinas y vellas vinyas,etc.																															1	Casa de moltes minyones, tot se gasta per les bodes.	3	DCVB	
23	Casa ton fill quant voldrás, y ta filla quant podrás.																																1	Casa ton fill quan voldrás, i ta filla quan podrás.	5	Refranyer del parentiu
	Casa á tu hijo cuando quieras, y á tu hija cuando puedas.																																1	Casa a tu hijo cuando quieras, y a tu hija cuando puedas.	220	A Dictionary of English and Spanish Equivalent Proverbs
24	Casat, Pere, que mal any t'espera.																																1	Casa't, Pere, que mal any t'espera.	54	Wikiquote
	Molinillo, casado te veas, que asi rabeas.																																1	Molinillo, casado te veas, que asi rabeas.	87	Escuelapedia

25	Casat só, qué m'hi diheu? Casado y arrepentido.																	1	Casat sóc, què m'hi dieu? Home casat, burro espatllat. (referència a Saura 1884)	[4]	Refranyer.dites.cat
	Casado y mal día, todo en un día.																	1	Casado y mal día, todo en un día (referències)	[3]	Refranyer.dites.cat
26	Content jo, content tothom.																				
	Mi marido es tamborilero, Dios me lo dió, y así me lo quiero.																	1	Mi marido es tamborilero, Dios me lo dio y así me lo quiero. (en desús)	231	CVC, Escuelapedia
27	Criatura grossa, mal any per la mare.																1	Criatura grossa, mal any per la mare.	7	DCVB	
	Criatura de un año, saca la lengua del calcaño.																		Criatura de un año, saca la leche del calcaño.	63	Diccionario de refranes comentado.
28	De aplech y de fontada, mòlta dona ix afrontada.																1	ND	ND	ND	
	Romeria de cerca, mucho vino y poca cera.																				
29	De ávol fembra, no prengas amistansa, car la pren y tost la llansa.																				
	Ni de estopa buena camisa, ni de puta buena amiga. Mal origen, mal fin.																1	Ni de estopa buena camisa, ni de puta buena amiga.	185	Wikiquote	
30	De bon cep planta la vinya, y de bona mare la filla.																		De bon cep planta la vinya, i de bona mare, la filla. (en desús)	102	CVC
	De buena vid planta la viña, y de buena madre la hija.																	1	De buena vid planta la viña, y de buena madre toma la hija.	172	citas y proverbios.com

	Por boca se calienta el horno.																	1		Horno y la vieja, por la boca se calientan.	427	escuelapedia
37	Dona á son marit infiel, ajúdenla homes bons y Déu del cel.																		1	ND	ND	ND
	A la que á su marido encornuda, Señor y tú la ayuda.																		1	A la que a su marido encornuda, Señor y tú la ayuda	309	sabidurias
38	Dona hermosa, ó faba ó vanitosa.																	1	1	Dona hermosa, o fava o vanitosa.	5	DCVB
	Mujer hermosa, ó loca ó presuntuosa.																		1	Mujer hermosa, o loca o presuntuosa.	133	los-proverbios.com
39	Dona probada, ni viuda, ni casada.																		1	Dona provada, ni viuda, ni casada.	1	tematic.dites.cat
	Hija enlodada, ni viuda, ni casada.																		1	Hija enlodada, ni viuda, ni casada.	501	diccionario de refranes comentado
40	Dona que mòlt bada, acaba tart la fusada.																		1	Dona que molt bada, acaba tard la fusada.	9	elrefranyer.com
41	Dona que parla en llatí, no la vull jo per mi.																		1	Dona que parla en llatí, no la vull jo per a mi.	7	elrefranyer
	Mujer que habla latin, nunca tendrá buen fin.																		1	Sol mafrugador y cura callejero y mujer que habla latín nunca tendrá buen fin./ Mujer que habla latín nunca tendrá buen fin.	56	PremioRom
42	Dona que vol ser hermosa, no descuyda la fiiosa.																		1	Dona que vol ser hermosa, no descuida la filosa.	1	refranyer.dites.cat

	Boca pajosa, cria cara hermosa. Boca brozosa, cria mujer hermosa.																Boca pajosa, críaa cara hermosa. / Boca brozosa, cría mujer hermosa.	129 + 348	Diccionario de refranes comentado + refranesyfrases.com			
43	Dona y tela, no la mires ab candela.							1									Dona i tela, no la miris amb candela. (en desús)	9	CVC			
	La mujer y la cibera, ó tela, no la cates à la candela. Con vela no mires la tela.	1						1									La mujer y la tela, no la cates a la candela. / La mujer y la cibera, no la cates a la candela.	9+7	cvc			
44	Donsella que pinta mal, casarla y darli cabal.																1	Doncella que pinta mal, casar-la i dar-li cabal. (referències refranys antics)		refranyer.dites.cat		
	A la hija mala, dineros y casalla.																1	A la hija mala, dineros y casalla.	189	escuelapedia		
45	Encara que de sucre fos la sogra, no seria dolça.																	1	Encara que de sucre fos la sogra, no seria dolça.	5	elrefranyer	
	Suegra, ni aun de azúcar es buena. Para la hiel no vale miel.																	1	Suegra, ni aun de azúcar es buena./ Para la hiel no vale la miel.	378 + 2	escuelapedia + cap.dites.cat	
46	En la vida ta muller, tres eixidas ha de fer.																		1	En la vida la muller, tres eixides ha de fer.	3	elrefranyer
	En la vida la mujer, tres salidas ha de hacer. Entierro, bautizo y boda, compendian la vida toda.																		1	En la vida la mujer, tres salidas ha de hacer: al bautismo, al casamiento, a la sepultura o monumento.	58	cervantesvirtual.com
47	Es bo lo hostal, si la hostalera val.	1																		És bo l'hostal, si l'hostalera val.	6	wikiquotes

	Dios me depare meson que la huésped me haga algo, y el huésped non.																	Dios me depare meson que la huésped me haya algo, y el huésped no.	6	buscapalabra.com
48	Esperem lo mal temps amb la panxa plena.																			
	Muera Marta, y muera harta.																	Muera Marta, y muera harta.	1080	CVC
49	Fill sens dolor, mare sens amor.																1	Fill sense dolor, mare sense amor.	31	elrefranyer.com
	Hijo sin dolor, madre sin amor.																1	Hijo sin dolor, madre sin amor.	539	CVC
50	Futj del fum, de la gotera y de dona vocingiera.																1	Fuig del fum, de la gotera i de la dona carassera.	8	elrefranyer.com
	Tres cosas echan de casa al hombre: el humo, la gotera y la mujer vocinglera.																1	Tres cosas echan al hombre de casa fuera: el humo, la gotera y la mujer vocinglera.	58	diccionario de refranes comentado
51	Home casat, burro espatllat.																1	Home casat, burro espatllat.	485	elrefranyer.com
	Casado y mal dia, todo en un dia.																1	Casado y mal dia, todo en un dia.	4	refranyer.dites.cat (referències dictionaris antics)
52	Home cobart, no troba dona bonica.																1	Home covard, no troba dona bonica.	4	refranyer.dites.cat
	Al hombre osado, la fortuna le da la mano. Quien no se aventura, no anda á caballo ni á mula.																			
53	Juraments d' enamorad, no 'ls creu tot hom sensat.																1	Juraments d' enamorad, no els creu tot home sensat.	4	CVC

	Juras del que ama mujer, no se han de creer.																			1							Juras del que ama mujer, no se han de creer.	126	Fernando Martínez de Carnero
54	La cara tinga neta, que 'l cul no ix á la finestra.																												
	La mujer pulida, la casa sucia, la puerta barrida. La mujer Alcorisa, trapo de cuello y no camisa.																										La mujer pulida, la casa sucia y la puerta barrida./ La mujer de Alcorisa, trapo en el cuello y no en la camisa.	266 + 9 = 275	diccionario de refranes comentado + Fernando Martínez de Carnero
55	La casa en que gobierna muller, no sol anar bè.																										La casa en què governa la muller, no sol anar bé.	165	DCVB
	Triste está la casa, donde la gallina canta y el gallo calla.		1																								Triste está la casa, donde la gallina canta y el gallo calla.	390	CVC
56	La dona á la casa, y l'home á la plassa. V. La dona sens menester, etc.																										ND	ND	ND
57	La dona bona y lleal, es un tresor principal ó sens igual.																										La dona bona i lleial és un tresor sense igual.	10	wikiquote
	La mujer buena, corona es del marido.																										La mujer buena, corona es del marido.	62	cvc, revista folklore
58	La dona bonica, may tè farà tornar rich, Blai.																										La dona bonica, mal et farà tornar ric, Blai.	2	refranyer.dites.cat
	Cabellos y cantar, no cumplen ajuar, ó no es vuen ajuar.																										Cabellos y cantar, no cumplen ajuar. / Cabellos y cantar, no cumplen ajuar.	104 + 463 = 567	Diccionario de refranes comentado + sabidurias
59	La dona lletja, l'or la fa bonica.	1																									La dona lletja, l'or la fa bonica.	7	elrefranyer.com

	A la mujer fea, el oro hace bella.	1															A la mujer fea, el oro hace bella.	2	refranyer.dites.cat			
60	La dona per ser discreta, ha de estar sempre retreta. V. La dona sens menester, no estiga baix al carrer.																1	La dona per ser discreta, ha de estar sempre retreta.	3	CVC		
61	La dona que es ben casada, no tè sogra ni cunyada.																	1	1	La dona que es ben casada, no tè sogra ni cunyada.	3	elrefranyer.com
	Aquella es bien casada, que no tiene suegra, ni cuñada.																	1	1	Aquella es bien casada, que no tiene suegra ni cuñada.	376	sabidurias
	La dona sèns menester, no estiga baix al carrer, ó la dona pera ser discreta, ha de estar sempre retreta.																			La dona sens menester, no estiga baix al carrer.	5	elrefranyer.com
62	La mujer honrada, la pierna quebrada y guardada en casa. / La mujer y la gallina, hasta la casa de la vecina, ó por andar de pierde aina. / La mujer y el fraile, mal parecen en la calle. / La mujer y el vidrio, siempre están en peligro.	1	1																	La mujer honrada, la pierna quebrada y en casa. / La mujer y la gallina, hasta la casa de la vecina. / La mujer y el fraile, mal parecen en la calle./ La mujer y el vidrio, siempre están en peligro.	1530 + 428 + 99 + 521 = 2578	refranes.celeberrima + CVC +CVC + CVC
63	La donzella recatada, à la feyna y retirada.																			La donzella recatada, a la feina i retirada.	3	elrefranyer.com
	Boca con rodilla, y al rincón con almohadilla.																			Boca con rodilla, y al rincón con almohadilla.	244	refranesyfrases.com

64	La donzella recatada, serà molt bona casada.																	1	1									1	La donzella recatada, serà molt bona casada.	178	elrefranyer.com		
	La doncella recatada, serà muy buena casada. La doncella y el azor, las espaldas hacia el sol.	1																	1	1									1	La doncella recatada, serà muy buena casada. / La doncella y el azor, las espaldas hacia el sol.	2 + 99 = 101	Diccionari de la llengua catalana 1839 + refrases.celeberrima.com	
65	La honra del marit està de sa muller en la ma.																		1											La honra del marit està de sa muller en la mà.	5	Diccionari enciclopèdic valencià	
	La honra del marido reposa en la voluntad de su esposa.																			1											ND	ND	ND
66	La muller á son marit, li tinga ben net lo llit.																			1											La muller a son marit, li tingui ben net el llit.	6	DCVB, elrefranyer.com
	Debe ser la buena esposa, limpia, sana y hacendosa.																				1	1									Debe ser la buena esposa, limpia, sana y hacendosa.	7	refranyer.dites.cat, la baja extremadura
67	La pera y la dona, la que calla es bona.	1																			1										La pera i la dona, la que calla és bona.	7	elrefranyer.com
	La pera y la doncella, la que calla es buena. La mujer y la pera, la que calla es buena.	1																				1									La pera y la doncella, la que calla es buena. / La mujer y la pera, la que calla es buena.	119 + 270 = 389	Diccionario de refranes comentado, frases célebres de refranes populares
68	La primera pastora, la segona senyora.																				1										La primera muller pastora, i la segona, senyora.	4	elrefranyer.com
	La primera mujer escoba, la segunda señora	1																				1									La primera mujer escoba, la segunda señora.	77	refranes.celeberrima
69	La que no vol treballar, no pot fer sino gastar.																													1	La que no vol treballar, no pot fer sino gastar.	4	Quatre Cents Aforismes Catalans (referències dictionaris antics)
	Mujer ociosa, mujer viciosa.																													1	Mujer ociosa, mujer viciosa.	3	Refranes-Iruecha

70	Las afeytadas, son donas de dia, y de nit estopas ó son monas.																1	Les afaitades, són dones de dia i de nit són mones.	3	CVC			
	Acudid al cuero con el albayalde, que los años no se van en balde.																						
71	La senyora que treballa, no gasta diners ni malla.																	1	La senyora que treballa, no gasta diners ni malla.	2	Diccionari enciclopèdic valencià		
	Mujer hacendosa, caudal y virtud atesora.																	1	ND	ND	ND		
72	La tancava ab clau en Pernau, y ella tenia altra clau.																		1	La tancava amb clau en Pernau, i ella tenia altra clau.	2	Congrés Internacional de Toponímia i Onomàstica Catalanes	
	Guardar á una mujer, no puede ser.																			1	Guardar a una mujer, no puede ser. / No puede ser, guardar una mujer.	4 + 774 = 778	Teatro de Lope de Vega y lírica tradicional, cervantesvirtual.com (obra de teatre)
73	La vergonya y la honra, á la dona que la pert, may mes li torna.																		1	Vergonya i honor, la dona que la perd mai més la troba.	9	Wikiquotes	
	La verguenza y la honra, la mujer que la pierde, nunca la cobra.																		1	La verguenza y la honra, la mujer que la pierde, nunca la cobra.	47	Fernando Martínez de Carnero	
74	La viuda rica, ab un ull plora y ab altre repica.																			1	[La] viuda rica, amb un ull plora i amb l'altre repica	4	Refranyer del parentiu
	La viuda rica, con un ojo llora y con otro repica.																			1	La viuda rica, con un ojo llora y con el otro repica.	335	CVC
75	L'home ben casat ha de tenir deu anys més que la dona.																		1	L'home ben casat ha de tenir deu anys més que la dona.	7	elrefranyer.com	

	La mujer quinceta, y el hombre de treinta. A la moza con el moco, y al mozo con el bozo.																	1															1	La mujer quinceta, y el hombre de treinta./ A la moza con el moco, y al mozo con el bozo.	10 + 373 = 383	cervantesvirtual, hombre refranero		
76	L'home quant vól, y la dona quant pót. V. Casa ton fill, etc.																		1																	L'home quan vol, i la dona quan pot.	24	elrefranyer.com
77	L'home que lluny va á casar, ó va enganyat ó va á enganyar. V. Lo qui lluny s'en vá á casar. etc.																		1																	Qui lluny se'n va a casar, va enganyat o va a enganyar.	1	CVC
78	L'home que no tè que fèr, prenga vaixell ò muller. V. Si estar mal vols à ton pler, etc.																		1																	Qui no tinga res que fer, arme navio o prenga muller.	6	elrefranyer.com
79	Lo qui está apassionat, no vól sér consolat. (Lo qui vs. hombre)																																		ND	ND	ND	
	Hombre apasionado, no quiere ser consolado.																																		Hombre apasionado, no quiere ser consolado.	344	escuelapedia	

80	Lo qui's casa per interés, esclau de sa muller es.											1						1							ND	ND	ND	
	Casó Pedro y casó mal, con tres tierras de mestal.											1													Casó Pedro y casó mal, con tres tierras de mestal.	8	Diccionario de la lengua castellana 1842 (referències dictionaris antics)	
81	Los que 's casan per amors, sempre viuhèn ab dolors.												1	1										Els que es casen per amors, sempre viuen amb dolors.	5	elrefranyer.com		
	Al casamiento de amor, le sigue siempre el dolor.												1	1										Al casamiento de amor, le sigue siempre el dolor.	1	refranyer.dites.cat		
82	Llágrimas de dona, no sempre son veritat.																							Llàgrimes de dona, no sempre són veritat.	3	Wikiquotes		
	La mujer rie cuando puede, y llora cuando quiere.																								La mujer ríe cuando puede, y llora cuando quiere.	3370	mis-frases.org	
83	Llargas rahons, escursan la nit.																											
	La mujer algarera, nunca hace larga tela.																								La mujer algarera, nunca hace larga tela.	349	Diccionario de refranes comentado	
84	Ma filla bonica, dilluns á la Rambla, dimars á la Riba.																								1	La meva filla bonica, dilluns a la Rambla, dimarts a la Riba.	4	DCVB
	Mi hija hermosa, el lunes á Toro, el martes á Zamora.																								1	Mi hija hermosa, el lunes a Toro y el martes a Zamora.	80	escuelapedia
85	Mala nit, y parir mossa ó filla.																							1	Mala nit, i parir mossa (o filla).	9	CVC	
	Mala noche, y parir hija.																								1	Mala noche, y parir hija.	1200	hombrerefranero
86	Mare esturdida, cria la filla tullida. Mare ardida, hace la hija tullida.																	1							1	Mare esturdida cria la filla tullida. / nd	2	Diccionari Aguiló

	Madre piadosa, cria hija medrosa.								1						1		1	Madre piadosa, cria hija medrosa.	46	Proverbios y refranes español > alemán
87	Mare piadosa, cria la filla melindrosa. Mare piadosa cria hija medrosa.								1						1		1	Mare piadosa, cria la filla melindrosa. / ND	5	DCVB
	Madre pia, daño cria.														1			Madre pia, daño cria.	868	escuelapedia
88	Mare que podent á son fill no cria, no es mare sino qu'es tia.														1	1		Mare que, podent, a son fill no cria, no és mare, sinó que és tia.	3	elrefranyer.com
	Madre que no amamanta, ni se muere, ni atraganta. Madre que pare y no popa, no es madre, sino tiola.														1	1		Madre que no amamanta, ni se muere, ni atraganta./ Madre que pare y no popa, no es madre, sino tiola.	3	Defensa lactancia materna + referències diccionaris antics
89	Mars marsot mata l'anyell, l'anyellot, y la vella á la vora del foch.	1																Març, marçot, mata la vella a la vora del foc i la jove si pot.	466	RodaMots
	Si marzo cueve el rabo, ni deja pastor ensamarrado, ni cordero encencerrado.																			
90	Moltas fillas, malas vehinas y vellas vinyas, destruheixen la casa.													1			1	Moltes filles, males veïnes i velles vinyes, destrueixen la casa.	7	elrefranyer.com
	Muchas hijas en casa, todo se abrasa.													1			1	Muchas hijas en casa, todo se abrasa.	132	escuelapedia
91	Mossa que ab flochs s'engalana, á ella, y á tú desprès, enganya.												1					ND	ND	ND
	Quien de galas se prende, mas tarde se arrepiente.																			

92	Muller que no menja ab vos, despres menja mès que dos.																1			Muller que no menja amb vós, després menja més que dos.	32	elrefranyer.com	
	Quien no come á la mesa, á sus solas se retesa.																						
93	Ni carnestoltas sense lluna, ni fira sense puta, ni ramat sense ovella de cria perduda.	1																		Ni Carnestoltes sense lluna, ni fira sense puta, ni ramat sense ovella de cria esgarriada.	10	elrefranyer.com	
	Ni antruejo sin luna, ni feria sin puta, ni piara sin artuña.	1																		Ni antruejo sin luna, ni feria sin puta, ni piara sin artuña.	110	Fernando Martínez de Carnero	
94	Ni dona desvergonyida, ni planta per mars florida.	1								1										Ni dona desvergonyida, ni planta pel març florida.	52	wikiquote	
	No quieras flores de marzo, ni la mujer sin empacho.	1																		Ni de flores en marzo, ni de mujer sin empacho.	196	citasyproverbios.com	
95	Ni dona porp de varons, ni estopa prop de tions.	1								1									1	ND	ND	ND	
	El hombre es fuejo, la mujer es estopa, llega el diablo y sopla. La estopa cabe de mancebo, digole fuego.																		1	El hombre es fuejo; la mujer, estopa; llega el diablo y sopla.	678	CVC	
96	Ni guerra ni casament, no aconsella lo prudent.																		1	L'home prudent no aconsella guerra i casament.	2	tematic.dites.cat	
	Ir á la guerra ni casar, no se ha de aconsejar.																		1	Ir a la guerra ni casar, no se ha de aconsejar.	152	Diccionario de refranes comentado	
97	Ni home tiple, ni dona baixó.																			1	Ni home tiple, ni dona baixó.	4	DCVB

	Ni hombre tiple, ni mujer bajon. De hombre tiple y mujer tenor, librenos Dios.																	1	Ni hombre tiple, ni mujer bajon. / Del hombre tiple y de la mujer tenor, libranos Señor.	157 + 36 = 193	Diccionario de refranes comentado, lexicon	
98	Ni mascle de veu femella, ni femella de veu mascle. V. Ni home tiple, etc.																	1	Ni mascle de veu femella, ni femella de veu mascle.	3	elrefranyer.com	
99	Ningun home matarás, tampoch no fornicarás.																	1	1	ND	ND	ND
	Si tienes buen corazon, ni homicidio, ni fornicacion.																	1	1	ND	ND	ND
100	Ni tan hermosa que mate, ni tan lletja que espante.																		Ni tan hermosa que mati, ni tan lletja que espanti.	2	DCVB	
	Ni hermosa que mate, ni fea que espante.																		Ni hermosa que mate, ni fea que espante.	298	los-proverbios.com	
101	No desitjes dona agena, n bèns d'altre, que hi ha pena.																		ND	ND	ND	
	Ni los bienes ni mujer, debes de otro apetecer. Asno que entra en dehesa ajena, volverá cargado de leña.																		ND	ND	ND	
102	No estigas sol, jo t'ho dichm ab muller de ton amich.																	1	No estiguis sol, jo t'ho dic, amb muller de ton amic.	4	elrefranyer.com	
	La mujer del amigo, no esté sola contigo																	1	ND	ND	ND	
103	No fassas mal, ni sembles tal.																					
	Hija, ni mala seas, ni hagas las semejas.																	1	Hija, ni mala seas, ni hagas las semejas.	133	escuelapedia	

104	No hi ha boda sense la senyora.																			ND	ND	ND	
	No hay boda sin doña Toda.													1							No hay boda sin doña Toda.	247	refranes.celeberrima
105	No t'agraden las donas, que freqüentan aplechs y bodas.																				No t'agradin les dones, que freqüenten aplecs i bodes.	4	refranyer.dites.cat
	A las romerías y á las bodas, van las locas todas																				A las romerías y a las bodas, van las locas todas.	678	citasyproverbios
106	Paraulas de senyor ó de marit, no s'han de péndrer per injuria.																				ND	ND	ND
	De baldon de señor ó de marido, nunca zaherido.																				De baldón de señor, o de marido, nunca zaherido.	268	sabidurias
107	Per agost, ni dona ni most.	1																			A l'agost, ni dona ni most.	3	elrefranyer.com
	Agosto no llores, por vino ni amores. Agosto reñido con Baco y Cupido.																						
108	Pera ser felis un matrimoni, lo marit déu ser sort y la dona cega.									1											Per a ser felix un matrimoni, el marit ha de ser sord i la dona cega.	1	tematic.dites.cat
	Para ser feliz un matrimonio, debe ser sordo el marido y la mujer ciega.									1											El mejor matrimonio sería entre una esposa ciega y un marido sordo. (no refrany)	3	20 frases sobre el matrimonio para celebrar la soltería
109	Per castigar la muller, mòlla causa hi ha de haver.									1	1										Per castigar la muller, molt gran causa hi ha d'haver.	2	elrefranyer.com
	Para penar la mujer, causa grande debe haber									1	1										ND	ND	ND
110	Per juliol, ni dona ni caragol.		1																		Pel juliol, ni dona ni cargol.	360	Dites i refranys - Xarxa de Parcs Naturals

	Ni mujer ni caracol, cuando en julio abrasa el sol.		1															Ni mujer ni caracol, cuando en julio abrasa el sol.	101	El rincón de la tradición			
111	Per la filla maridar, no te'n tens de casa anar.																	1	ND	ND	ND		
	Que la voz del corazon no te quite la razon.																						
112	Per lo enamorat, no hi ha dona lletja.				1		1												1	Per l'home enamorat, no hi ha dona lletja.	131	elrefranyer.com	
	Para el amor, no hay cosa fea.																						
113	Per sant Tomàs, estira'l porch pel nas, y qui no'n tè, estira'l de sa muller.		1	1																Per Sant Tomàs, estira el porc pel nas, i qui no en té, estira el de sa muller.	4	Refransys per a mestres	
	Año acabado, cerdo encebado que da pan y regalo.																						
114	Per tot es menos en casa, la dona que xarra ó gasta.																		1	ND	ND	ND	
	Mi comadre la andadora, si no es en su casa, en todas las otras mora.																		1	Mi comadre andadora, si no es en su casa, en todas las otras mora.	4	CVC (DRAE)	
115	Poch enamora dona hermosa, pero a mòlts; mòlt una lletj,a pero á poch.																			1	ND	ND	ND
	Una mujer hermosa enamora á muchos, pero poco; una fea á pocos, pero mucho.																			1	ND	ND	ND
116	Quant las fillas casarás, las sobras las donaras.																			1	Quan les filles casaràs, les sobras els donaràs.	3	DCVB

	Cuando las hijas casarás, lo sobrante les darás.															1	Cuando las hijas casarás, lo sobrante les darás.	2	refranyer.dites.cat
	Quant lo marit no te bragas, la muller porta las calsas. /V. qui es casa per interés, etc.															1	ND	ND	ND
117	En casa del mezquino, mas manda la mujer que el marido. En casa del ruin, la mujer es alguacil.															1	En casa del mezquino, más manda la mujer que el marido. / En casa del ruin, la mujer es alguacil.	215 + 241 = 456	Fernando Martínez de Carnero, escolapedia
	Qui festeja la casada, la vida porta emprestada.																Qui festeja la casada, la vida porta emprestada.	9	elrefranyer.com
118	Quien adama ó corteja una casada, lleva la vida emprestada.																Quien corteja a la casada, lleva la vida jugada.	5	CVC
	¿Quina culpa tè la gata, si la mòssa no's recata?																Quina culpa té la gata, si la mossa nos recata.	3	Quatre Cents Aforismes Catalans (diccionaris antics)
119	Justo es el mal que viene, si le busca el que lo tiene. El mozo no ha la culpa, que la moza se lo busca.															1	El mozo no ha la culpa, que la moza se lo busca.	195	refranes.dechile
	Qui no pót mès, se contenta ab sa muller.																ND	ND	ND
120	Qui mas no puede, su mujer le basta ó con su mujer se acuesta.																Quien más no puede, con su mujer se acuesta.	938	Fernando Martínez de Carnero
	Qui no sia bo per casat, que no enganye á la dona.																Qui no siga bo per a casat, que no enganyi la dona.	3	elrefranyer.com
121	No seais ho..ra, si teneis la cabeza de manteca.																		
122	Qui no t'ama, burlant																ND	ND	ND

	de desfama.																							
	Quien no te ama, burlando te difama.																		1			Quien no te ama, burlando te difama.	4	mundifrases
123	Qui no te muller la mata, y lo qui la tè la grata.			1															1			Qui no te muller la mata, y lo qui la te la grata.	1	Quatre Cents Aforismes Catalans
	Hombre casado, hombre mudado.																		1			ND	ND	ND
124	Qui's casa per interés, mosso de sa muller es.																		1			Qui es casa per interés, criat [o mosso] de sa muller [o dona] és.	2	elrefranyer.com
	En casa de la mujer rica, ella manda y ella grita. En casa del mezquino, mas manda la mujer que el marido.																		1			En casa de la mujer rica, ella manda y ella grita. / En casa del mezquino, mas manda la mujer que el marido.	513 + 214 = 727	Sabidurias + Fernando Martínez de Carnero
125	Qui tè amors, té dolors.																		1			Qui té amors, té dolors.	48	DCVB
	Quien tiene amor, tiene pena. Quien adama á la doncella, el alma trae en pena.																		1			Quien tiene amor, tiene pena. / Quien adama a la doncella, el alma trae en pena	1110 + 48 = 1158	Piropos (Llibre) + los-proverbios.com
126	Qui tira pedretas, tira amoretas.			1																		Qui tira pedretes, tira amoretas.	129	elrefranyer.com
	Las riñas de los amantes, son finezas del amor.			1																		Las riñas de los amantes, son finezas del amor.	1	Diccionari de la llengua catalana ab la correspondencia castellana (1840)
127	Qui véu sols per ulls de la dona, ó véu fals ó véu en dobla.																					Qui veu sols per ulls de dona, o veu fals o veu en doble	4	Amb cara i ulls
	Por un ojo mujeril, una verdad entre mil.																					Por un ojo mujeril, una verdad entre mil.	2	Amb cara i ulls

128	Renyinas de marit, de la taula al llit. V. Barallas de marit.																		Baralles de marit, de la taula al llit.	36	elrefranyer.com		
129	Respecta à ta muller, y't respectará també.									1									ND	ND	ND		
	Respetá á tu mujer, y respetado serás. El marido hace à la mujer.									1									ND	ND	ND		
130	Sábía donzella es la que no passa ansia. V. La donzella no s'enuig, etc.																		ND	ND	ND		
131	Sentiment de dona morta, sols dura fins la porta.																		Dol de dona morta, dura fins la porta.	3	Relacions humanes		
	Dolor de mujer muerta, dura hasta la puerta.																		Dolor de mujer muerta, dura hasta la puerta.	635	CVC		
132	Si alabas mòlt la muller, serás tingut per grosser.																		Si alabes molt ta muller, seràs tingut per grosser.	3	elrefranyer.com		
	A tu mujer no la alabes; lo que vale, tú lo sabes.																		A tu mujer no la alabes; lo que vale, tú lo sabes.	56	los-proverbios		
133	Si dona hermosa es sens sister, será com ham que no tè esquer.																		ND	ND	ND		
	Mujer bella pero bobca, es una flor inodora.																		ND	ND	ND		
134	Si donzella es aplicada, no sempre ho será casada.																		1	1	Si donzella és aplicada, no ho serà sempre casada.	2	elrefranyer.com

	Hilandera la llevas, Vicente, quiera Dios que os aproveche.																			
135	Si estar mal vóls a ton pler, ves per mar ó pren muller.													1				Si estar vols mal a ton plaer, ves per mar o pren muller.	5	elrefranyer.com
	Quien no tuviere que hacer, arme navio ó tome mujer.	1																Quien no tuviera que hacer arme navío o tome mujer.	10	Proverbios y refranes español > alemán
136	Si la dona ho vól, Janot, no t' val fèr lo borinot.													1				Si la dona ho vol, Janot, no et cal fer lo borinot.	5	elrefranyer.com
	A la mujer mala, poco la aprovecha guarda.													1				A la mujer mala, poco le aprovecha guarda.	26	wikiquote
137	Si vóls ben casar las fillas, no las fassas may pubillas.												1					Si vols ben casar les filles, no les facis mai pubilles.	5	elrefranyer.com
	Riqueza acumulada, engendra el orgullo. El amor del padre á sus hijas lo reparte.												1					ND	ND	ND
138	Si vóls esser ben casat, cásat en ó pel vehinat.													1				Si vols esser ben casat, casa't pel veïnat.	40	elrefranyer.com
	Al hijo de tu vecina, quitale el moco, y cásale con tu hija. Al hijo de tu vecino métele en casa, y dale vestido.													1				Al hijo de tu vecina, quitale el moco, y cásale con tu hija. / Al hijo de tu vecino, límpiale las narices, y métele en tu casa.	49 + 135 = 184	Fernando Martínez de Carnero
139	Si vóls ser bon senyor, cásat ab dona igual ó menor. V. Qui 's casa per interés, mosso de sa muller es.													1				Per a ser tu el senyor, t'has de casar amb una dona igual o menor.	2	tematic.dites
140	Sonrís de fills y de dona hermosa, en gran perill posan la bossa.													1				ND	ND	ND

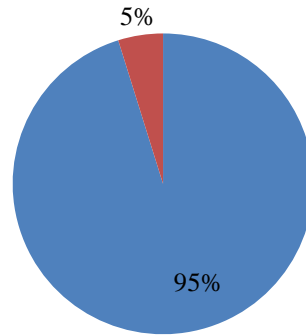
	Ojos y corazon, de la mujer son razon.												1				ND	ND	ND
147	Una dona escandalosa, es pitjor que la rabosa.													1		1	Una dona escandalosa, és pitjor que una rabosa.	10	elrefranyer.com
	No hay peor cosa, que la mujer escandalosa.													1		1	ND	ND	ND
148	Una dona hermosa agrada als ulls, una dona bona agrada al cor; la primera es una joia, la segona es un tresor.	1			1												Una dona «hermosa» agrada als ulls i una dona bona agrada al cor: la primera és una joia i la segona un tresor.	4	Refranyer temàtic
	Mujer bellas agrada al ojo, la que es buena al corazon, esta siempre es un tesoro, aquella del arte un don.	1			1												ND	ND	ND
149	Una dona ‘m digué al Born, per la boca escalfó ‘l forn. V. Diuhen las dónas del Born, etc.															1	Una dona em digué al Born: per la boca escalfó el forn.	3	DCVB
150	Un bastó fort, fá anar dret.																		
	A la ley del amor, sigue la ley del rigor.				1												A la ley del amor, sigue la ley del rigor.	2	refranyer.dites.cat
151	Un infern tè de trobar, qui ab soltera que no ‘s casa ò ab dona lletja ha d’estar.								1					1			ND	ND	ND
	Horrible infierno ha de hallar, quien son soltera olvidada ó mujer fea ha de habitar.				1				1					1			ND	ND	ND

152	Voldria dona borratxa, y'l vi al bôt.				1															Voldria la dona borratxa i el vi al bôt.	3	elrefranyer.com
	Querria yo cubas llenas y suegras beodas.				1															Querría yo las cubas llenas y las suegras beodas.	2	CVC
Tot al		25	9	17	10	4	10	7	7	17	14	65	10	9	21	59	11	35	3			

3.3. Estadístiques

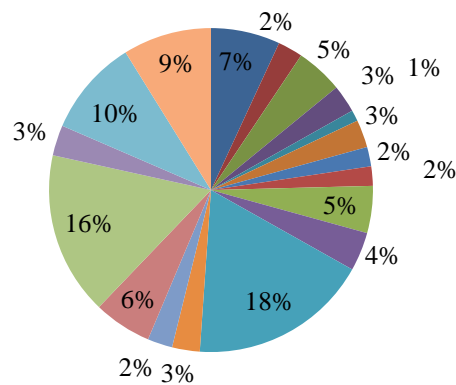
Contingut sexista del diccionari bilingüe català-castellà de Jaume Àngel Saura de 1886

■ Refranys no sexistes ■ Refranys sexistes

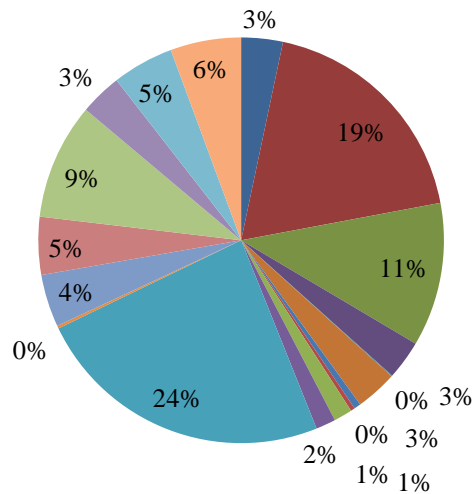
Aspectes sexistes dels refranys extrets del diccionari bilingüe català-castellà de Jaume Àngel Saura de 1886

■ Cosificació	■ Animalització
■ Violència (física i no física) i crueltat	■ L'home tria a la dona
■ Pare figura més important	■ Dona objecte de desig
■ Tracte home-dona	■ Relació dona-home
■ Consells per tractar l'home/ la dona	■ Consells per a ser una bona dona
■ Matrimoni/Viduïtat	■ Virginitat
■ Crítica a l'amor	■ Intel·ligència de la dona
■ Defectes/dolenta o pesada	■ Maternitat
■ Crítica fora tradicionalitat	■ Càrrega familiar

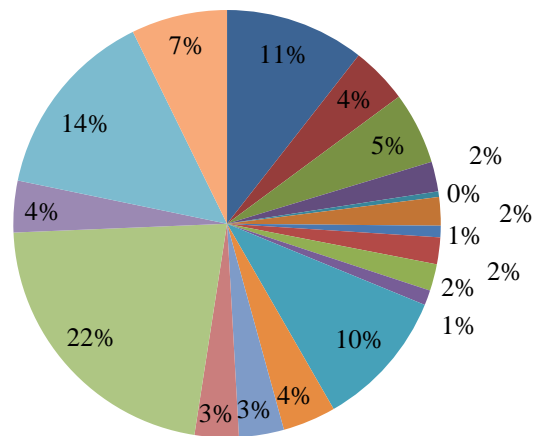
Resultats de la cerca dels refranys a Google (català)

■ Cosificació	■ Animalització
■ Violència (física i no física) i crueltat	■ L'home tria a la dona
■ Pare figura més important	■ Dona objecte de desig
■ Tracte home-dona	■ Relació dona-home
■ Consells per tractar l'home/ la dona	■ Consells per a ser una bona dona
■ Matrimoni/Viduïtat	■ Virginitat
■ Crítica a l'amor	■ Intel·ligència de la dona
■ Defectes/dolenta o pesada	■ Maternitat
■ Crítica fora tradicionalitat	■ Càrrega familiar

Resultats de la cerca dels refranys a Google (castellà)

■ Cosificació	■ Animalització
■ Violència (física i no física) i crueltat	■ L'home tria a la dona
■ Pare figura més important	■ Dona objecte de desig
■ Tracte home-dona	■ Relació dona-home
■ Consells per tractar l'home/ la dona	■ Consells per a ser una bona dona
■ Matrimoni/Viduïtat	■ Virginitat
■ Crítica a l'amor	■ Intel·ligència de la dona
■ Defectes/dolenta o pesada	■ Maternitat
■ Crítica fora tradicionalitat	■ Càrrega familiar

3.4. Reflexió sobre el contingut dels refranys i els resultats de l'anàlisi

Després d'haver fet l'anàlisi sobre el contingut sexista i androcèntric dels refranys del diccionari bilingüe català-castellà de Jaume Àngel Saura de 1886, hem observat que el 5% del contingut del diccionari és sexista o androcèntric. Això ens diu que, tot i que hauria de ser nul·la, la quantitat de refranys sexistes no és tanta com ens hauríem imaginat. El 95% de la resta dels refranys tracten la naturalesa, el clima, la saviesa, etc. sense fer menció a la dona o mostrar una actitud de l'home superior a la dona.

Val a dir que, com que no hi ha una fórmula exacta per detectar aquest tipus de llenguatge, és possible que n'haguem omès o que no hàgim pogut detectar el sexisme o l'androcentrisme d'algun refrany.

També, ens hem centrat més en els refranys que parlaven explícitament de la figura femenina i no hem recollit aquells que parlaven només de l'home. És a dir, ens hem centrat més en els aspectes sexistes que en els androcèntrics.

Pel que fa als subtemes, els hem distingit segons el contingut dels refranys. Al subtema *cosificació* englobem els refranys que comparen la dona amb un objecte o que la consideren igual a un objecte; al d'*animalització* englobem els que consideren la dona igual a un animal; a *violència (física i no física) i/o crueltat*, hi ha els refranys que parlen de manera explícita de l'ús de la violència cap a la dona, els que la insinuen, els que la insulten i els que són cruels cap a ella; a *elecció de la dona per part de l'home*, s'hi troben els que es parla de l'actitud superior de l'home, que te la possibilitat de triar la dona, sense tenir en compte la opinió de la dona; a *pare com a figura més important*, recollim els refranys on es fa palès l'estructura patriarcal de la societat; a *tracte home-dona* hi ha els refranys que parlen de la relació entre l'home i la dona, i com tracta l'home a la dona; el subtema *relació dona-dona* es refereix a la relació que tenen les dones entre elles, concretament de la mala relació que tenen sogra i nora, a *consells per tractar l'home/la dona*, són, com bé diu el nom, els consells populars per tractar l'home o la dona; a *consells per a ser una bona dona*, es parla dels consells populars per ser una dona "digna"; a *matrimoni i viduïtat* englobem l'actitud de l'home en la situació de casat i de viduïtat, a *crítica a l'amor* hi ha els refranys que menyspreen el fet d'estimar, en aquest cas, a la dona; a *intel·ligència de la dona* hi ha els que posen en dubte la intel·ligència de la dona; a *defectes i naturalesa dolenta o pesada* trobem els refranys que critiquen la dona i la consideren dolenta o molesta; a *maternitat* els refranys fan referència a "l'obligació" de la dona a ser mare i al fet de considerar la maternitat com a objectiu i càrrec principal de la dona; *crítica fora de la tradicionalitat* són els refranys que critiquen el fet que una dona no sigui tradicional i a *càrrega familiar* englobem aquells que consideren la filla, en general, com una càrrega o una despesa que només se soluciona casant la filla.

Hem observat que en català el tema més vigent és el matrimoni i la viduïtat. Com hem dit, d'una banda, quan es parla del matrimoni com una cosa dolenta, que treu la llibertat de l'home i, per altra banda, quan es parla de viduïtat de l'home, es tracta com un alliberament. Per tant, es mostra una actitud més aviat androcèntrica, ja que només es té en compte la perspectiva de l'home en dos àmbits que afecten tant l'home com la dona.

En canvi, en castellà, el tema més recurrent és el dels defectes de la dona com a dolenta o pesada, seguit per la crítica a allò fora de la tradició de la dona. Això vol dir que es menysprea la dona i, per tant, que el que predomina és el sexisme, i no pas l'androcentrisme.

Pel que fa a la quantitat de refranys que hem trobat a la xarxa, hem observat que hem obtingut menys resultats dels refranys en català que en castellà. Aquest fenomen, potser és degut a la poca presència del català a Internet o, potser, podríem arriscar-nos a dir que aquestes expressions no es fan servir tant com en castellà i, per tant, no hi ha tant sexisme o androcentrisme al català.

També, a banda d'això, en català hi ha la fórmula *el/lo qui*, que, tot i que al diccionari de Saura de 1886 segurament es referís només a l'home, fa que la frase no tingui connotació de gènere.

Finalment, destaquem que molts resultats provenien de reculls de refranys antics, citacions de refranys antics, estudis o recerques que estan disponibles en línia. Podríem distingir-ho i trobar les fonts que fan servir aquests refranys realment, en el discurs, i no com a base d'estudi o com a curiositat lexicogràfica, però això sobrepassaria els límits d'aquest treball.

4. Reflexió sobre la traducció dels refranys

Al llarg de la realització d'aquest treball, ha sorgit la pregunta *què hauríem de fer si ens trobéssim un d'aquests refranys en un text per a traduir?* No és fàcil trobar la resposta d'aquesta pregunta perquè, com que és un problema de traducció, hi ha molts tipus de solucions i molts aspectes a tenir en compte.

La traducció dels refranys és un problema cultural, ja que són expressions que no existeixen exactament igual (amb les mateixes paraules o sense el mateix sentit) en la llengua d'arribada. Per saber com hauríem d'actuar si ens trobéssim refranys amb connotacions sexistes, hauríem de tenir en compte certs aspectes: primer de tot, hauríem de saber com actuen davant els problemes culturals les principals teories de la traducció², és a dir, saber quines tècniques han proposat al llarg de la història els teòrics defensors de les diferents teories de la traducció que han existit, per tenir una idea de les possibilitats que existeixen; i, en segon lloc, hauríem de saber què en pensen les feministes, ja que el fet d'analitzar el contingut sexista del llenguatge ha estat més estudiat per les defensores d'aquesta ideologia.

Així doncs, no és una qüestió que puguem resoldre “a la babalà”. No podem decidir ometre el refrany, canviar-lo o explicar-lo així com així, perquè s'ha de valorar la intenció de l'autor.

En general, podríem dir que les teories de la traducció tradicionals defensen mantenir el sentit i crear la mateixa associació o connotació a la llengua d'arribada per ser fidel al text original i produir un text comprensible.

En canvi, de manera molt general, podem dir que les teories feministes es plantegen que la traductora ja no és un ésser invisible sotmès a l'autoritat de l'autor, perquè no ha de buscar l'equivalència absoluta del text i no evita les diferències entre les cultures que està traduint (Fuster Ortuño, 2002).

Per exemple, va sorgir un corrent d'escriptura experimental entre les traductores feministes de Quebec cap als anys 80, en la qual els traductors (tant dones com homes) intentaven atacar, reconstruir o simplement superar el llenguatge convencional, que percebien com intrínsecament misogin (José Furió, 2016).

Això suposa, com reflexiona María José Furió a l'article *Traducir en clave feminista (I)*, plantejar-se el debat sobre la intervenció del traductor, és a dir, si el traductor ha de ser un simple mediador o pot intervenir a l'obra.

² Entenem per *teories principals de la traducció* o *teories de la traducció tradicionals* aquelles que s'han treballat a l'assignatura *Teoria de la Traducció i la Interpretació*, és a dir, les teories lingüístiques, les teories comunicatives, les teories interpretatives i les teories funcionalistes.

5. Conclusions

Després d'haver realitzat aquest treball, hem arribat a diverses conclusions.

En primer lloc, sobre tema de la denominació dels refranys, destaquem que hi ha molta confusió general. Hi ha molts articles i estudis que tracten el tema perquè, ni tan sols als diccionaris, no existeix una distinció clara entre els refranys, les dites, les frases fetes, etc. Ens hem cenyit a la proposta de Gloria Corpas Pastor perquè recopila molta informació sobre el tema i en fa la seva classificació, la qual ens ha semblat que té una organització i categorització lògica i clara.

En segon lloc, pel que fa al sexisme i a l'androcentrisme al llenguatge, ens hi posicionem en contra d'aquesta tendència general i destaquem que als estudis de Traducció i Interpretació no s'hi entra gaire en el tema. Creiem que el llenguatge és un reflex de la societat, però que, a través del llenguatge, es pot canviar la societat. Per tant, com que la traducció té molta importància divulgativa, és important no fer servir aquest llenguatge per poder promoure la igualtat de gènere.

En tercer lloc, pel que fa a l'anàlisi i als resultats, com hem observat, hi ha un 5% de refranys sexistes al diccionari analitzat, no és molt però hauria de ser zero, ja que la dona, sigui l'època que sigui no es mereix un tracte diferent de l'home. Com hem explicat a l'apartat *El sexisme i l'androcentrisme als refranys i a la traducció*, entenem que, per l'època que estan escrits i per ser un recull de dites populars, l'actitud de menyspreu a la dona i de superioritat de l'home sigui "normal" i que, fins i tot, ens pugui semblar que és poc.

No obstant això, després d'haver fet la cerca a Internet (amb l'escriptura actual), els tornem a trobar. En alguns casos els trobem a reculls de refranys antics, però, en molts altres, en pàgines web que no s'identifiquen com a tal. Això ens diu que, aquesta actitud cap a la dona no ha desaparegut, i, si tenim en compte que van sorgint nous refranys, com el que hem comentat al principi de *Mujer al volante, peligro al instante*, queda més clara la situació de la dona al llenguatge.

Pel que fa a la traducció dels refranys, com hem dit, recalquem que hauríem de fer una recerca més exhaustiva per arribar a una solució que ens semblés la més adient. Sobretot si volem eliminar-los o canviar-los. Per tant, si ens trobéssim un d'aquests refranys, seguiríem les tècniques tradicionals i no alteraríem el text perquè necessitaríem defensar-ho amb motius de pes, i això sobrepassa els límits d'aquest treball.

Per acabar, comentem que, tot i que és un tema que ja s'havia treballat (buscar refranys sexistes a un corpus de refranys) nosaltres ho hem fet amb un diccionari bilingüe de refranys i hem analitzat la seva presència a la xarxa. Amb això, hem pogut veure la vigència dels refranys i els subtemes que més es tracten.

6. Bibliografia

- Amnistia Internacional. *Els drets de les dones al llarg dels segles. Els refranys i la subordinació de la dona.* En línia: <<http://www.amnistiacatalunya.org/edu/cat/historia/inf-dones-refranys.html> >
- Ariadna Mitkova, (2007). *Estereotipos del habla femenina en el refranero espanyol.* Universidad de Sofía, San Clemente de Ojrid. Bulgaria. En línia: <http://commonweb.unifr.ch/artsdean/pub/gestens/f/as/files/4740/25257_155343.pdf>
- Castro Vázquez, Olga. *Género y traducción: elementos discursivos para una reescritura feminista.* Universidad de Vigo.
- Calero Fernández, M^o Ángeles, (2010). *La imagen de la mujer a través de la tradición paremiológica espanyola (llengua y cultura).* En línia: <<http://www.tdx.cat/handle/10803/1604>>
- Cebrián Sevilla, Isabel (1996). *¿Qué he hecho yo para merecer esto?: mujer y el refranero.* Universidad de Murcia. En línia : <http://cvc.cervantes.es/lengua/paremia/pdf/005/027_cebrian.pdf >
- Centro virtual Cervantes (2016). *Refranero multilingüe.* Instituto Cervantes. En línia: <<http://cvc.cervantes.es/lengua/refranero/Busqueda.aspx>>
- Corpas Pastor, Gloria (1996). *Manual de fraseología espanyola.* Editorial Gredos. Madrid.
- Fernandez Poncela, Anna M. (1996). *Estereotipos y roles de genero en el refranero popular. Charlatanas, mentirosas, malvadas y peligrosas. Proveedores, maltratadores, machos y cornudos.* Política y Cultura, núm. 6, primavera, p. 43-61. Universidad Autónoma Metropolitana Unidad Xochimilco. Mèxic. En línia: <<http://www.redalyc.org/pdf/267/26700604.pdf> >
- Furió, María José (2016). *Traducir en clave feminista (1).* En línia: <http://cvc.cervantes.es/trujaman/anteriores/octubre_16/25102016.htm>
- Furió, María José (2016). *Traducir en clave feminista (2).* En línia: <http://cvc.cervantes.es/trujaman/anteriores/noviembre_16/14112016.htm>
- Furió, María José (2016). *Traducir en clave feminista (y 3).* En línia: <http://cvc.cervantes.es/trujaman/anteriores/diciembre_16/07122016.htm>

Fuster Ortuño, Mª Ángeles (2002). *La traducció feminista: comparació del concepte d'equivalència de la teoria feminista amb el de les escoles lingüístiques*. Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. Universitat d'Alacant. En línia: <<https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/2755/3/MaFusterLenguasCatalanaGallegaVasca-UNED.pdf>>

Lledó Cunill, Eulàlia (2005). *De llengua, diferència i context*. Institut Català de les Dones. Barcelona. Disponible en línia: <<http://www.uab.cat/Document/510/375/LlenguaDiferenciaContext,0.pdf>>

Lledó Cunill, Eulàlia (coord.); Calero Fernández, M.ª Ángeles; Forgas Berdet, Esther (2004). *De mujeres y diccionarios. Evolución de lo femenino en la 22.ª edición del DRAE*. Instituto de la Mujer (Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales). Madrid.

Martin Serna, Emilio. *Las mujeres según el refranero*. En línia: <http://www.emiliomartinserna.com/uploads/4/2/7/1/4271287/las_mujeres_seg_n_el_refranero.pdf>

Ribas i Bruguier, Marta; Salom i Ges, Josep (2003). "Cap a la igualtat en la llengua: detecció i neutralització del sexisme lingüístic". *Llengua i literatura*, núm 14:2003. En línia: <<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000030/00000008.pdf>>

Saura i Mascaró, Jaume Àngel (1886). *Novísimo diccionario manual de las lenguas catalana-castellana*. Librería de Esteban Pujal. Barcelona.

- Bibliografia de les pàgines web consultades a l'anàlisi:

Nom de la font a la taula	Referència bibliogràfica
20 frases sobre el matrimoni para celebrar la soltería	Lorenzana, Belinda (2014). <i>20 frases sobre el matrimonio para celebrar la soltería</i> . BELELU. En línia: < https://www.belelu.com/2014/02/20-frases-sobre-el-matrimonio-para-celebrar-la-solteria/ >
700 refranes españoles y sus correspondientes daneses	Canellada, Maria Josefa; Pallares Berta (1997). <i>Refranes. 700 refranes espanyoles y sus correspondientes daneses</i> . Stougaard Jensen/Scantryk A/S. Copenhague. En línia: < https://books.google.es/books?id=wbW8SVI0_v0C&pg=PA328&lpg=PA328&dq=Con+la+mujer+y+el+dinero,+no+te+burles+compa%C3%B1ero.&source=bl&ots=ibvRoAESXS&sig=_xd3xQAaNIbemaVWtDht5uhEY6c&hl=fr&sa=X&ved=0ahUKEwqiq3ZnLLRAhVFWRoKHe6kCOIQ6AEISzAK#v=onepage&q=Con%20la%20mujer%20y%20el%20dinero%2C%20no%20te%20burles%20compa%C3%B1ero.&f=false >

A Dictionary of English and Spanish Equivalent Proverbs	Flonta, Teodor (2011). <i>A Dictionary of English and Spanish Equivalent Proverbs</i> . DeProverbio.com. En línia: < https://books.google.es/books?id=P_GkCwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ca&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false >
Amb cara i ulls	Pàmies i Riudor, Víctor (2015). <i>Amb cara i ulls: diccionari de dites i refranys sobre l'ull</i> . En línia: < http://ulls.dites.cat/ >
buscapalabra.com	Buscapalabra (2017). Busca palabra: <i>Buscador de refranes y dichos</i> . En línia: < https://www.buscapalabra.com/refranes-y-dichos.html# >
cap.dites.cat	Pàmies i Riudor, Víctor (2015). En cap cap cap: <i>Diccionari de dites i refranys sobre el cap</i> . En línia: < http://cap.dites.cat/ >
cervantesvirtual.com	Fernandez Poncela, Anna M (2000). <i>Imágenes masculinas y femeninas en el refranero</i> . Fundación. Revista de Folklore. Tomo 20a. Núm. 232. En línia: < http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/imagenes-masculinas-y-femeninas-en-el-refranero/html/ >
citas y proverbios.com	García, Javier (2017). Citas y proverbios: <i>Refranes Populares</i> . Rincón Castellano: Madrid. En línia: < http://www.citasyproverbios.com/refranes.html > García, Javier (2017). Citas y proverbios: <i>Citas, proverbios, frases célebres y refranes</i> . Rincón Castellano: Madrid. En línia: < http://www.citasyproverbios.com/refranes.html >
Congrés Internacional de Toponímia i Onomàstica Catalanes	Casanova, Emili (2002). <i>Congrés Internacional de Toponímia i Onomàstica Catalanes</i> . Universitat de València. València. En línia: < https://books.google.es/books?id=BqISz1l3QC&printsec=frontcover&hl=es&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false >
CVC	Centro Virtual Cervantes (2017). <i>Refranero Multilingüe</i> . Instituto Cervantes. En línia: < http://cvc.cervantes.es/lengua/refranero/ >
DCVB	A. M. Alcover i F. de B. Moll (2002). <i>Diccionari català-valencià-balear</i> . Editorial Moll. Institut d'Estudis Catalans En línia: < http://dcvb.iec.cat/ >
Defensa lactancia materna	Loste Echeto, Lorenzo (1951). La defensa de la lactancia materna en España. <i>Publicaciones "Al Servicio de España y del niño espanyol"</i> . Núm. 165. En línia: < http://ddd.uab.cat/pub/l1ibres/1951/78851/serespninesp_a1951n165.pdf >
Diccionari Aguiló	Aguiló i Fuster, Marian; Fabra, Pompeu; de Montoliu, Manuel (1924). <i>Diccionari Aguiló</i> . Volum 5. Biblioteca filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Barcelona. En línia: < https://books.google.es/books?id=ejfGMeLnki4C&printsec=frontcover&hl=es&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false >

Diccionari de la llengua catalana ab la correspondència castellana (1840)	Laberna, Pere (1840). <i>Diccionari de la llengua catalana ab la correspondència castellana y llatina</i> . Tom 2. Hereus de la V. Pla. Barcelona. En línia: < https://books.google.es/books?id=TatHAQAAMAAJ&printsec=frontcover&hl=es&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false >
Diccionari enciclopèdic valencià	Benet, Joan (2014). <i>Diccionari enciclopèdic valencià: Refrans</i> . En línia: < http://dev.llenguavalencianasi.com/refrans/l.htm >
Diccionario de la lengua castellana 1842	Masson, José René (dir.), (1826). <i>Diccionario de la lengua castellana</i> . La Academia española. Casa de Masson é hijo. París. En línia: < https://books.google.es/books?id=sWpYAAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=es&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false >
Diccionario de refranes comentado	Etxabe Díaz, Regino (2012). <i>Diccionario de refranes comentado</i> . Ediciones de la Torre. En línia: < https://books.google.es/books?id=kPmJQQUWQpIC&pg=PA224&lpg=PA224&dq=Huerto+y+tuerto,+mozo+y+potro+y+mujer+que+mira+mal,+qui%C3%A9nse+tratar.&source=bl&ots=fSMXkajo-U&sig=8DwSYvqx-FWQnTC8bcJZR4ZAoE8&hl=fr&sa=X&ved=0ahUKEwiYlu7RnrLRAhUFHxoKHezfD0cQ6AEIHDAA#v=onepage&q=Huerto%20y%20tuerto%2C%20mozo%20y%20potro%20y%20mujer%20que%20mira%20mal%2C%20qui%C3%A9nse%20tratar.&f=false >
Diccionario de refranes, adagios, proverbios, modismos, locuciones y frases proverbiales de la lengua española (1922)	Sbarbi y Osuna, José María (1922). <i>Diccionario de refranes, adagios, proverbios, modismos, locuciones y frases proverbiales de la lengua española, recogidos y glosados, Volumen 1</i> . Sucesores de Hernando. En línia: < https://books.google.es/books/about/Diccionario_de_refranes_adagios_proverbi.html?id=wJM4AAAAYAAJ&redir_esc=y >
Diccionari de la llengua catalana 1839	Laberna, Pere (1839). <i>Diccionari de la llengua catalana ab la correspondència castellana y llatina</i> . Hereus de la V. Pla. Barcelona. En línia: < https://books.google.es/books?id=xNfvzfp5BecC&pg=PA723&lpg=PA723&dq=%22La+doncella+recatada,+ser%C3%A1+muy+buena+casada%22&source=bl&ots=vb5gKr9Mn8&sig=YNxFOcqmyvTwoxJI7wT7OGB6EM0&hl=ca&sa=X&ved=0ahUKEwj5pbq1_qSAhVBoBQKHSLPA0sQ6AEIHDAB#v=onepage&q=%22La%20doncella%20recatada%2C%20ser%C3%A1%20muy%20buena%20casada%22&f=false >
Dites catalanes	Festapuntcat S. L (2006-2017). <i>Festa.cat: Dites catalanes populars</i> . En línia: < http://www.festa.cat/?q=dites/llicitar/1&pag=163&texte= >

Dites i refranys - Xarxa de Parcs Naturals	UNESCOCAT. <i>Inventari del patrimoni cultural immaterial del Montseny</i> . Diputació de Barcelona. En línia: < http://parcs.diba.cat/documents/29193465/29468345/Montseny_llistat_elements_CAT.pdf/82f9de35-2017-4af4-9676-c8af1817e8b6 >
El libro de todos los refranes	Solís Miranda, José Antonio (2001). <i>El libro de todos los refranes</i> . El Arca de papel. En línia: < https://books.google.es/books/about/El_libro_de_todos_los_refranes.html?id=QfOUOG8M1-QC&redir_esc=y >
El rincón de la tradición	El rincón de la tradición (2013). <i>El Rincón de la tradición: Refranero de Julio</i> . En línia: < https://elrincondelatradicion.blogspot.com.es/2013/07/refranero-de-julio.html >
elrefranyer.com	Garallo, Jose (2015). <i>El Refranyer</i> . En línia: < http://elrefranyer.com/ >
Escuelapedia	Diversos autors (2017). <i>Escuelapedia: Refranes y su significado</i> . En línia: < http://www.escuelapedia.com/refranes/ >
Fernando Martínez de Carnero	Martínez de Carnero, Fernando (2008). Gonzalo Correas, <i>Vocabulario de refranes</i> . En línia: < http://www.martinezdecarnero.com/glossword/index.php/index/Gonzalo+Correas%252C+%3Cem%3EVocabulario+de+refranes%3C%252Fem%3E.xhtml >
frases célebres de refranes populares	Buenosenlaces.com (2017). Citas y frases célebres de persobajes famosos. <i>Refranes populares</i> . En línia: < http://www.buenosenlaces.com/frase.php?q=11753 >
frasesycitas.com	Frases y citas (2017). <i>Refranes</i> . En línia: http://www.frasesycitas.com/
Glossari Termes de refranys catalans	Autor desconegut. <i>Glossaris. Termes de refranys catalans</i> . En línia: < http://glossaris.servidor-alicante.com/termes-refranys-catalans/ >
hombre refranero	Hombre refranero (2015). <i>Hombre refranero, refranes y frases hechas comentados</i> . En línia: < http://hombre refranero.blogspot.com.es/ >
La baja extremadura	Autor desconegut (2013). <i>La baja Extremadura: - D - Di Stefano</i> . En línia: < http://jotaemevd.blogspot.com.es/2013_06_24_archive.html >
Lexicoon	Lexicoon (2017). <i>Diccionario español</i> . En línia: < http://lexicoon.org/ >
Literatura española medieval y del siglo del oro	Presses Univ. du Mirail (2007). "Críticón". <i>Mateo Alemán y Miguel de Cervantes: dos genios marginales en el origen de la novela moderna</i> . Presses Universitaires du Mirail. Toulouse. En línia: < https://books.google.es/books?id=kRtsaYU0neEC&pg=PA61&lpg=PA61&dq=%22Dios+me+d%C3%A9+marido+rico,+siquiera+sea+borrico%22&source=bl&ots=IvxMg8HO95&sig=VXXAzgqB5S7Ug9ab42aAsXMNjoe&hl=ca&sa=X&ved=0ahUKEwjrrKuNhprSAhXnIsAKHVhKANwQ6AEIKTAD#v=onepage&q=%22Dios%20me%20d%C3%A9%20marido%20rico%2C%20siquiera%20sea%20borrico%22&f=false >
los-proverbios.com	Los-Provérvios (2014-2017). <i>Los Proverbios: Provérbios y dichos Populares</i> . En línia: < https://los-proverbios.com >

mis-frases.org	Euroresidentes (2017). Mis-frases: <i>Refranes y dichos</i> . En línea: < http://www.mis-frases.org/categorias/listar/35 >
mundifrases	MundiFrases (2008-2015). Mundifrases: <i>Amor y celos, refranes de amor y celos</i> . En línea: < http://www.mundifrases.com/refranes/frases/amor-y-celos/ >
Optimot	Generalitat de Catalunya (2017). Optimot, Consultes lingüístiques: <i>Com es diu 'Hay amores que matan' en català? / Com es diu 'Los que se pelean se desean' en català? / De tant que et vull, et trac un ull</i> . En línea: En línea: < http://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html?input_cercar=De+tant+que+et+vull%2C+et+trac+un+ull&action=Principal&method=detall_completa&numeroPagina=1&idHit=11635&database=FITXES_PUB&tipusFont=Fitxes%20de%201%27Optimot&idFont=11635&titol=Com%20es%20diu%20%27Hay%20amores%20que%20matan%27%20en%20catal%20%27%20Com%20es%20diu%20%27Los%20que%20se%20pelean%20se%20desean%27%20en%20catal%20%27%20De%20tant%20que%20et%20vull,%20et%20trac%20un%20ull&numeroResultat=1&clickLink=detall&tipusCerca=cerca.normes >
PremioRom	Secció de Filologia Romànica – Universitat de Barcelona (2017). Paremiologia romànica: refranys meteorològics i territori. <i>Fitxes de refranys</i> . En línea: < http://stel.ub.edu/premio-rom/ca/refranys >
Piropos (Libre)	Silveyra, Carlos (2011). <i>Piropos</i> . Altea: Argentina. En línea: < https://books.google.es/books?id=hvHq_m3Tny4C&printsec=frontcover&hl=ca&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false >
Proverbios y refranes español > alemán	Fernández López, Justo (2014). <i>Proverbios y refranes Español > Alemán</i> . Hispanoteca, llengua y cultura hispanes. En línea: < http://hispanoteca.eu/Proverbios%20y%20refranes/M.htm >
Quatre Cents Aforismes Catalans	Amat, Joan Carles (?). <i>Quatre Cents Aforismes Catalans dirigits al lector</i> . Narcís Oliva, Estamper y Llibreter. Girona. En línea: < https://books.google.es/books?id=9ge2xIhiFJMC&printsec=frontcover&hl=es&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false >
Recopilación de Refranes y Dichos Populares.	Diversos autores. <i>Recopilación de Refranes, Dichos, Adagios y Aforismos Castellanos</i> . En línea: < http://perso.ya.com/refranero/Refranes2E.htm >
refranes y su significado	Romero, Brisa. <i>Refranes y su significado</i> . En línea: < http://refranesyconsu significado.blogspot.com.es/ > Última consulta: 31/05/2017.
refranes y su significado	Autor desconegut. <i>Refranes y su significado, Miles de años de sabiduría popular</i> . Soluciones avanzadas en desarrollos multimedia, S.L.U. En línea: < http://www.refranesysu significado.net/refran-873.html >
refranes.celebr rima	Refranes en Celeberrima.com (2017). <i>Refranes</i> . En línea: < https://refranes.celeberrima.com/ >

refranes.dechile.net	Anders, V. Et al. (2001-2017). <i>Refranes de mi abuela</i> . En línia: < http://refranes.dechile.net/ >
Refranes-Iruecha	Iruecha (2014). Iruecha: <i>refranes</i> . En línia: < http://www.iruecha.com/wp-content/uploads/2014/03/PDF-REFRANES-RESUMEN.pdf >
refranesyfrases.com	RefranesyFrases (2008). Refranes y Frases: <i>Refranes</i> . En línia: < http://refranesyfrases.com/refranes/1.html >
Refranyer de la cuina, el vi i els productes del camp	Ajuntament de Godella. <i>Refranyer de la cuina, el vi i els productes del camp</i> . En línia: < http://www.godella.es/sites/default/files/Refranyer%20de%20la%20cuina,%20el%20vi%20i%20els%20productes%20del%20camp.pdf >
Refranyer del parentiu	Ajuntament de Godella. <i>Refranyer del parentiu</i> . En línia: < http://www.godella.es/sites/default/files/Refranyer%20del%20parentiu_0.pdf >
Refranyer.dites.cat	Pàmies i Riudor, Víctor (2017). <i>Refranyer català-castellà</i> . En línia: < http://refranyer.dites.cat/ >
Refranys per a mestres	García Gurillo, Cristina; Álvaro Ferrando, Emilio. Refranys per a mestres: <i>Altres sants</i> . En línia: < https://sites.google.com/site/refranysperamestres/refranys-per-continguts/coneixment-del-medi/pas-del-temps/dates-assenyalades/altres-sants >. Consulta: 01/05/2017
Relacions humanes	Ajuntament de Godella. <i>Relacions humanes</i> . En línia: < http://www.godella.es/sites/default/files/Refranyer%20de%20les%20relacions%20humanes_0.pdf > Consulta: 02/06/2017
revista folklore	Panizo Rodriguez, Juliana (1992). <i>La mujer en el refranero</i> . Revista de Folklore. Núm. 144. En línia: < http://www.funjdiaz.net/folklore/07ficha.php?ID=1135 >
RodaMots	RodaMots (1999-2017). RodaMots, cada dia un mot: <i>març, marçot, mata la vella a la vora del foc i a la jove si pot</i> . En línia: < http://rodamots.cat/marc-marcot-mata-la-vella-a-la-vora-del-foc-i-la-jove-si-pot/ >
Sabidurias	Sabidurias.com, Citas y frases célebres. <i>Refranes</i> . En línia: < http://sabidurias.com/refranes/es >
Teatro de Lope de Vega y lírica tradicional	Díez de Revenga, Francisco Javier (1983). <i>Teatro de Lope de Vega y lírica tradicional</i> . Departamento de literatura espanyola. Universidad de Murcia. En línia: < https://books.google.es/books?id=1pdTb2YJO7IC&printsec=frontcover&hl=es&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false >
tematic.dites.cat	Pàmies i Riudor, Víctor (2009). Refranyer temàtic: <i>Matrimoni/ Casament</i> . En línia: < http://tematic.dites.cat/2009/09/matrimoni-casament.html >
Wikiquote	Diversos autors (2017). <i>Wikiquote</i> . En línia: < https://es.wikiquote.org/wiki/Portada >